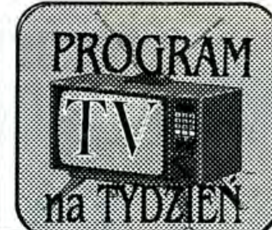
SZANOWNI RODACY!
Prenumerata na trzeci kwartał 1995r. przedłużona!
Bądźcie z nami! Pośpieszcie się do urzędów pocztowych!
Cena prenumeraty na trzy miesiące 6000 rubli.

STRONA 8
RELAKS
ROZRYWKA
HUMOR

NASZ INDEKS 63863 ● CENA 150 Rb. INDEKS W POLSCE 329258 ● CENA 60 Gr.

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków • Rok wydania V • 5 - 11 czerwca 1995 r • nr 22 (160)

CZY STRACILIŚMY SZANSĘ?

Dobiegła końca II tura wyborów deputowanych do Rady Najwyższej Republiki Białoruś. Ze strony Związku Polaków, w tych wyborach startowało trzech kandydatów.

Rzecz jasna, że dwaj kandydaci, Barbara Fustoczenko (Skidelski Okręg Wyborczy Nr 128) i Stanisław Czepik (Woronowski Okręg Wyborczy Nr 120), zmuszeni byli stawić czoło konkurentom, popieranym przez administrację prezydencką.

O tym, jak wygląda walka zwykłych śmiertelników z przedstawicielami władzy, dobrze wiemy. Wybory bez żadnych przeszkód i większych komplikacji dla przewodniczącego kołchozu i przedstawiciela administracji prezydenckiej, rozstrzygnięto na ich korzyść.

Gorszą przeszkodą, bardziej odporną, okazał się trzeci nasz kandydat - Prezes Związku Polaków, Tadeusz Gawin. Okręg Wyborczy Nr 127 obejmował: Sopoćkinie, Grandzicze, Putryszki, Łosośnę, Korobczyce, Zarzeczankę oraz Folusz, osiedle Grodna. Pierwsza tura wyborów dowiodła, że Tadeusz Gawin ma ogromną przewagę nad swoim konkurentem, przedstawicielem administracji prezydenckiej, panem Juragą. Na Tadeusza Gawina przegłosowało 5791 osób, a na pana Juragę - 2575.

Będąc obecną na wyborach 28 maja, odniosłam takie wrażenie, że przewodniczący komisji celowo utrudniali przebieg wyborów. Wydawało się, że robi się wszystko, aby wybory nie odbyły się z powodu zbyt małej ilości głosujących. Frekwencja wyborców była dosyć niska, częściowo z powodu problemów z dojazdami do ośrodka wyborczego, częściowo dlatego, że wśród wyborców panowało przekonanie, iż do dalszych wsi, jak to było od lat, przyjadą z urnami. Tak się nie stało.

W niektórych ośrodkach wyborczych nie przydzielono żadnego samochodu, który by zawiózł do starszych mieszkańców odległych wsi urnę do głosowania. Taka polityka panowała prawie wszędzie.

Już nie mówię o tym, że niektóre osoby, otwarcie popierające Tadeusza Gawina, ze strachem mówiły o swoim przyszłym życiu i pracy w kołchozach. Przypomina to nie tak odległe lata, kiedy się prześladowało obywateli za poglądy polityczne.

Tadeusz Gawin uzyskał około 48% głosów wyborców, zaś pan A. Juraga - 35%. W związku z niską frekwencją wyborców wybory w okręgu Nr 127 uznano za nieważne.Myślę, że była to bardzo dobra lekcja tego, jak się wygrywa i przegrywa. Szkoda tylko, że w naszym państwie nic się nie zmieniło.

Następne wybory deputowanych do Rady Najwyższej Republiki Białoruś odbędą się jesienią. Pokładamy w nich ogromne nadzieje, wierzymy w to, że kandydaci ze Związku Polaków wreszcie wejdą do nowo.powstającego parlamentu. Tylko dzięki swoim przedstawicielom w Radzie Najwyższej, będziemy mogli bronić swoich praw.

Muszą to nareszcie zrozumieć nasi Rodacy i jesienią,podczas wyborow, poważnie zastanowić się nad tym, kto potrafi reprezentować i dbać o interesy Polaków, mieszkających na Białorusi.

Irena ARTISZ

Uczniowie polskiej klasy w w Mińskiej Szkole Średniej N 1 se swoją nauczycielką Czesławą OSZCZĘDĄ.

KONFERENCJA PRASOWA

Po raz pierwszy w Konsulacie Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w Grodnie odbyła się konferencja prasowa, na którą byli zaproszeni dziennikarze ze wszystkich gazet, radia i telewizji m. Grodna. Konsul generalny dr Mariusz Maszkiewicz powiedział, że oficjalne otwarcie Konsulatu odbędzie się 14 czerwca, na którym obecni będą Ministrowie Spraw Zagranicznych Polski i Białorusi, Władysław Bartoszewski i Włodzimierz Sieńko. Jako ważniejsze w swojej działalności, konsul określił trzy postulaty: pomoc i opiekę nad obywatelami RP, pomoc Polakom, mieszkającym na Grodzieńszczyźnie, wzmocnienie współpracy gospodarczej w wymiarze regionalnym, transgranicznym, jak i makroekonomicznym między Polską a Białorusią. Pan dr M. Maszkiewicz powiedział, że w Konsulacie będą pracowali czterej dyplomaci, że w ciągu trzech lat wybudują gmach konsulatu w centrum miasta.

Podczas konferencji konsul generalny podkreślił, że w czasie otwarcia placówki dyplomatycznej w Grodnie, będą odbywały się w dniach 14 - 17 czerwca dwie wystawy: "Dzień Polskiej Książki i Prasy", oraz "Polska Promocja Gospodarcza", w których weźmie udział wiele firm z Polski.

W konferencji prasowej uczestniczyli wice-konsul Bogdan Rozalski, Dyrektor Białostockiej Giełdy Wschodniej - mgr Włodzimierz Tychmanowicz, dyrektor firmy "Biznes Polonia" - Jerzy Opyć.

E.S.

NAGRODA DLA JÓZEFA ŁUCZNIKA

Dyrektora Sonickiej Szkoły Podstawowej, pana Józefa Łucznika, zna większość mieszkańców rejonu grodzieńskiego. Uznanie to on otrzymał za aktywną działalność oświatowo-kulturalną, wieloletnią pracę pedagogiczną. Pan Józef niejednokrotnie był wybierany do różnych szczebli rad deputowanym ludowym, obecnie jest deputowanym Grodzieńskiej Rady Rejonowej. Bardzo duże osiągnięcia zdobył pan Łucznik w odrodzeniu polskości na ojczystej ziemi. Dzięki staraniom i aktywnej pracy Pana Józefa w Kaletach, zostały przechowane szczątki żołnierzy Września 1939 r., którzy zginęli z rąk żołnierzy sowieckich, uporządkowano mogiłę powstańców z 1863 r., odbudowano kaplicę w Kaletach, a najwięcej zrobiono w sprawie nauki języka polskiego i odrodzeniu tradycji narodowych w całym rejonie grodzieńskim.

Za dobrą pracę zawsze człowieka czeka godne go wynagrodzenia i uznania. Niedawno Pan Józef Łucznik był odznaczony Brązowym Medalem Zasługi za ratowanie kultury materialnej, dokumentowanie i upamiętnianie martyrologii narodu polskiego w wyniku agresji sowieckiej po 17 września 1939 r. oraz za pomoc udzielaną Polakom, zamieszkałym w byłym Związku Sowieckim. Tę nagrodę przyznała dla Pana J. Łucznika Fundacja Straży Mogił Polskich Bohaterów na Wschodzie. Takie odznaczenie przyznano dla działaczy Związku Polaków na Białorusi po raz pierwszy. Gratulujemy i życzymy sukcesów w sprawie odrodzenia oświaty i kultury polskiej w rejonie grodzieńskim Prezesowi Józefowi Łucznikowi.

M.K.

WYSTAWA PROMOCYJNA W GRODNIE

Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku wspólnie z Izbą Przemysłowo-Handlową Związku Polaków na Białorusi i Domem Nauki i Techniki m. Grodna pod patronatem mera miasta Grodna, organizuje w cyklach dwumiesięcznych Międzynarodową Stałą Wielobranżową Wystawę (promocję AIRM).

1. 22.05.1995 r. -24.07.1995 r. są przedstawione: stolarka budowlana, pokrycie ścian i dachów, żaluzje pionowe, poziome i przeciwwłamaniowe, firanki, lampy i żyrandole, meble, ketchup, musztarda, płyny przeciw komarom i kleszczom, kosmetyka i chemia gospodarcza, odzież damska, opakowania jednorazowe i inne artykuły produkcji polskiej, oraz towary i produkcja przedsiębiorstw miasta Grodna.

Terminy następnych wystaw:
2. 01.08.1995 r. - 30.09. 1995 r.
3. 06.10 1995 - 07.12. 1995 r.
4. 11.12. 1995 r. - 15. 02. 1996 r.

O nomenklaturze towarów i produkcji, przedstawianych w cyklach 2, 3 i 4, oraz nowych cyklach, będziemy informować dodatkowo.

Na wystawie można będzie wybrać niezbędne towary (produkcje), uzyskać konsultacje o ich jakości, a także o obowiązujących zasadach prawa i innych zagadnieniach, związanych z działalnością komercyjną, oraz sporządzić kontrakt na kupno i sprzedaż. Jeżeli na wystawie nie będzie możliwości dokonania doboru niezbędnego towaru (produkcji), rezydenci i nierezydenci mogą w pisemnej formie złożyć ofertę (zamówienie) na ręce organizatorów wystawy o potrzebnych towarach (produkcji) i wpłacić zaliczkę na pokrycie rozchodów, związanych z realizacją oferty (zamówienia). Wystawa pracuje w Domu Nauki i Techniki pod adresem: RB, 230015, Grodno, ul. Gorkiego 72, codziennie, z wyjątkiem sobót i niedziel, a także dni świątecznych, w godzinach od 11.00 do 18.00. Zapraszamy do odwiedzenia wystawy. Podmioty gospodarcze z Polski, Białorusi i innych państw, mogą w trakcie wszystkich cykli wystawiać swoje towary (produkcję) w dni, uzgodnione z organizatorami wystawy.

Ta wystawa jest czynnikiem organizującym w sprawach rozwoju i wspierania stosunków gospodarczych między miastami Białystok i Grodno, między Polską a Republiką Białoruś, a w przyszłości powinna stać się pomostem, jednoczącym stosunki gospodarcze pomiędzy Wschodem i Zachodem, oraz Północą i Południem. Zaktywizowane uczestnictwo podmiotów gospodarczych w pracy naszej wystawy, pomoże rozwojowi i wspieraniu stosunków gospodarczych, stosunków dobrosąsiedzkich i współpracy między ludźmi i państwami, a także pomoże podmiotom gospodarzyć z lepszym wynikiem ekonomicznym. Zainteresowanych o warunkach wystawy będziemy informować dodatkowo.

Adresy kontaktowe:

IZBA BIAŁOSTOCKA
15-441 Białystok ul. Spółdzielcza 8 (1085), tel./fax. 411-404, tel. 327-522

IZBA ZWIĄZKU POLAKÓW RB
230023 Grodno ul. Dzierżyńskiego 32, (0-070152), tel./fax. 44-63-75, tel. 44-94-57

DOM NAUKI I TECHNIKI RB
230015 Grodno ul. Gorkiego 72, pokój 411 (0-070152), tel. 31-24-50

SALI WYSTAWOWEJ
tel./fax. 39-92-93

Po raz pierwszy w Brasławiu

W maju ten piękny i daleki zakątek, jakim jest Brasławszczyzna, odwiedzili nauczyciele-metodycy z Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie, Pani Dyrektor dr Joanna Wójtowicz, mgr Anna Górko, mgr Krzysztof Chmiel.

W tym krótkim czasie ich pobytu odbywały się spotkania z nauczycielami, prowadzącymi już zajęcia z języka polskiego w szkołach rejonu brasławskiego i z młodzieżą, która interesuje się językiem i kulturą swoich praojców.

Odbyło się także spotkanie z władzami Rejonowego Oddziału Oświaty w Brasławiu. Nauczyciele-metodycy odwiedzili również szkoły w Dalekich i Krasinie.

Nawet ten krótki pobyt tu miłych gości z Lublina usatysfakcjonował nas wszystkich, skupionych w naszym klubie "KOS", wzbogacił naszą wiedzę z języka polskiego i metodyki nauczania, jak również poszerzył nasze horyzonty myślowe.

Łączymy z tym pierwszym przyjazdem do Brasławia nauczycieli PCN wielkie nadzieje, że w dalszym ciągu będą pamiętać o nas i będą odwiedzać nas coraz częściej.

Dziękujemy za trud i poświęcenie Pani Dyrektor dr Joannie Wójtowicz i jej współpracownikom, mgr Annie Górko i mgr Krzysztofowi Chmielowi.

W imieniu nauczycieli i młodzieży

Teresa STUS

❒ 26 maja w Mińsku odbyło się spotkanie kierowników państw i premierów krajów WNP. Rozmowy kierowników państw odbywały się przy drzwiach zamkniętych. Prezydenci B. Jelcyn i A. Łukaszenko podpisali porozumienie o likwidacji granicy celnej pomiędzy Rosją i Białorusią.

❒ W myśl porozumienia zawartego pomiędzy Białorusią i Rosją, stu rosyjskich celników zaczęło wykonywać swoje służbowe obowiązki na granicy Białorusi z Łotwą, Litwą, Polską i Ukrainą.

❒ Prokurator Generalny Republiki Białoruś, Wasilij Szołodonow, podał się do dymisji. Stanowisko to objął Wasilij Kapitan.

❒ Jak informuje Ministerstwo Statystyki i Analizy, średnia płaca na Białorusi w kwietniu wynosiła 743 578 rubli.

❒ Z dn. 1 czerwca b.r. w Polsce zostaną wprowadzone do obiegu nowe banknoty o nominałach 100 i 200 złotych. Banknot stuzłotowy został ozdobiony wizerunkiem króla Władysława II Jagiełły, 200 zł - króla Zygmunta I Starego.

❒ W I kwartale b.r. napłynął do Polski kapitał wartości około 700 mln dolarów, a więc połowa inwestycji zagranicznych całego 1994 r. - powiedział Andrzej Kaczmarek, wiceprezes Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych.

❒ W 1994 r. legalnie pracowało za granicą 350 tys. Polaków.

❒ Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, co roku nielegalnie sprowadza się do Polski 100 tys. aut.

❒ Jak wynika z badań, prowadzonych przez firmę "Getas Trawik", Polacy wolą rodzime produkty od zagranicznych. Wyjątek stanowi pasta do zębów.

❒ W Polsce funkcjonuje 4670 stacji benzynowych, z czego 3 300 to stacje prywatne.

❒ Rosja postanowiła przeznaczyć na złom znaczną część swojej Floty na Pacyfiku. Nabywcą będzie Korea Południowa, która kupi 259 okrętów wojennych i jednostek pomocniczych. Pieniądze ze sprzedaży mają służyć poprawie warunków bytu marynarzy i ich rodzin.

❒ Stany Zjednoczone udzielą w 1995 r. Ukrainie kredytu w wysokości 250 mln dolarów.

❒ Trzęsienie ziemi o niebywałej sile nawiedziło Sachalin. Są liczne ofiary w ludziach.

❒ Rząd niemiecki zamierza uruchomić 7 nowych przejść na granicy z Polską, oraz 9 - na granicy z Republiką Czeską.

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

TAK DALEKO, TAK BLISKO...

Rozmowa z dr Zdzisławem Julianem Winnickim - prezesem Stowarzyszenia "Straż Mogił Polskich" - na Wschodzie

Eugeniusz Skrobocki: - *Skąd wziął się pomysł utworzenia "Straży Mogił Polskich" i czym tłumaczyć, że powstała tak daleko od ziem kresowych?*

Z..J. Winnicki: - Z ideą utworzenia takiej organizacji wystąpił w roku 1989 znany badacz pomników wschodnich, dr Mikołaj Iwanow. Podjęło ją natomiast grono osób związanych z Uniwersytetem Wrocławskim. Z czasem krąg działaczy "SMP" rozrósł się i obecnie grupujemy ludzi różnych zawodów i środowisk. Tym, co nas spaja, jest chęć utrwalenia w pamięci współczesnych i potomnych, faktów ofiar polskich na ogólnie rozumianym Wschodzie, t.j. obszarach, gdzie polska kultura, mowa i wiara była i jest obecna od stuleci. W swoich działaniach nawiązujemy do istniejącej w przedwojennym Lwowie - "Straży Mogił Polskich Bohaterów", która upamiętniała miejsca walk o niepodległość na tamtym terenie, w tym, m.in., wybudowała wspaniały Panteon - Cmentarz Orląt Lwowskich, młodzieży poległej w obronie miasta w 1918 r. Jak wiadomo, po powojennej ekspatriacji znaczna część Lwowian osiedliła się we Wrocławiu, a nasz Uniwersytet jest kontynuatorem Uniwersytetu Jana Kazimierza ze Lwowa. Taka zatem jest nasza geneza.

E.S.: - *Spotykamy się od wielu lat na Białorusi. Czy tylko tutaj działacie?*

Z. J. W.: - Oczywiście nie tylko, ale jak narazie najwięcej upamiętnień zrealizowaliśmy właśnie tutaj. Tutaj zaczęliśmy w 1991 r. od ustawienia pierwszego Krzyża pod Nowikami k. Sopoćkin i tutaj nawiązaliśmy najwięcej pożytecznych kontaktów. To sprzyja dalszej pracy, która prowadzona jest

wyłącznie społecznie. Poza tym, dokonaliśmy kilku upamiętnień na Ukrainie. Ostatnio zaś, z inicjatywy Heleny Pasierbskiej, autorki książki "Ponary - Wileńska Golgota", utworzyliśmy oddział pod nazwą "Rodzina Ponarska", który otworzy pole naszego działania także na Litwie. Wracając zaś do Twojego pytania, powiem tak - tylu zacnych ludzi, pomocnych w naszym dziele, ilu spotkaliśmy na Grodzieńszczyźnie, Nowogródczyźnie i w innych rejonach Białorusi, nie ma chyba nigdzie. To także nas do was przyciąga, gdyż wiemy, że przebywamy wśród przyjaciół. A poza tym, pracy tutaj ogrom, więc przybywamy.

E.S.:- *Jak wiem, zajmujecie się nie tylko upamiętnianiem...*

Z.J.W. : - Tak. Gdy przybyliśmy na Wasze tereny kilka lat temu z naszą misją krzyżową, byliśmy przekonani, że czynimy to niemal wyłącznie dla poległych, pomordowanych. Okazało się jednak, iż ceremonie upamiętniania stały się w wielu przypadkach lokalnym świętem okolicznych Polaków. Było tak począwszy od Wawiórki k. Lidy, aż po Kodziowce k. Sopoćkiń. Podjęliśmy zatem akcję kulturalno-oświatową. Czynimy to w ścisłym powiązaniu z oddziałem wrocławskim "Wspólnoty Polskiej", którego trzon stanowią "strażnicy". Takie akcje, jak "Dni Kultury Polskiej" w Wołkowysku, czy ostatnio zainicjowana, tzw. "Wszechnica Polska", mają za cel rozpowszechnianie wśród naszych rodaków wiedzy o polskiej kulturze i historii, a także o dniu dzisiejszym Polski. Współpraca z miejscowymi oddziałami ZPB w tej dziedzinie jest wspaniała. My także przy tym się uczymy - Waszego patriotyzmu, hartu ducha, oraz wielu ważnych spraw, o których w dzisiejszej Polsce nieco już zapomniano!

E.S. : - *A skąd u Ciebie to przywiązanie do Kresów, przecież nie pochodzisz stąd?*

Z..J.W.: - Jak to skąd? Od Mickiewicza, Sienkiewicza, Słowackiego. Z hołdu wobec trwania i przetrwania tutejszych Polaków, oraz tego wszystkiego, co musieli przeżyć, by zachować wiarę, mowę i polską świadomość. A poza tym, nie do końca masz rację. "Mieszkałem" na południowych kresach w XIV wieku, mój przodek bywał na dworze w Nieświeżu, a ojciec walczył w 1939 r. na Grodzieńszczyźnie właśnie! Krewni żony mieszkają w Dołhinowie i Mińsku. Poza tym jestem honorowym członkiem ZPB "nr.5" i wyróżnienie to cenię sobie najbardziej ze wszystkich, jakie w życiu otrzymałem - choć Tadek Malewicz dotąd nie dał mi legitymacji! ZPB oczywiście! Poza tym, prowadzę tutaj tzw. terenowe badania polonijne, które następnie, w wersji naukowej, publikuję w Kraju.

E.S.: - *Jakie zamiary "Straż" ma w najbliższym czasie?*

Z.J.W. : - "Straż" i wrocławska "Wspólnota", bo na ogół działamy wspólnie, chcemy kontynuować współpracę z Wołkowyskiem, odwiedzić z krzyżami i wykładami, oraz podarunkami m.in. Rubieżewicze, Ludieszów (na Ukrainie), jeszcze raz Kodziowce, gdzie stanie kapliczka wotywna, a także, jak się uda, Świr, Iłumeń i Bobrujsk. Późną jesienią tradycyjnie zawitamy na Ziemi Lwowskiej. We Wrocławiu natomiast koordynujemy polonijną akcję kolonijną, zorganizujemy plener malarski dla Waszych plastyków oraz promocję prasy polskiej na Wschodzie. "Głos znad Niemna", oczywiście, już zapraszam! Zapewne jeszcze coś nam wypadnie, zobaczymy.

E.S. : - *Dziękuję, za rozmowę, zapraszam do Grodna i życzę powodzenia!*

Dokumenty dla ludzi i o ludziach

Dzięki komu powstają archiwa państwowe i historyczne? Oczywiście że dzięki ludziom, którym powinne one służyć. Przykładem tego może być działalność Grodzieńskiego Obwodowego Archiwum Państwowego, które istnieje już od 75 lat. W archiwum są przechowywane dokumenty z okresu 1921 r. - 1939 r., kiedy Zachodnia Białoruś wchodziła w skład państwa polskiego, z okresu okupacji hitlerowskiej, a także okresu powojennego, oraz dokumenty przekazane przez przedsiębiorstwa, organizacje i urzędy. Obecnie archiwum gromadzi wspomnienia uczestników Wielkiej Wojny Ojczyźnianej, ruchu oporu i innych ważnych historycznych wydarzeń. Dokumenty te gromadzą

pracownicy archiwum , oraz społecznicy - krajoznawcy. Wśród dokumentów, zgromadzonych w Grodzieńskim Archiwum, są także materiały, wywodzące się z osobistych zbiorów wybitnego filozofa-profesora A. Makowieckiego (1884-1956), prof. J. Marasza, prof. W. Brzeskiego, kolekcja dokumentów znanego pisarza białoruskiego i naszego ziomka, A. Karpiuka i innych.

Ogromny jest wkład w działalność archiwum byłego dyrektora A. Pleszewieni, obecnego dyrektora S. Kondraszowej, kierownika działu H. Kac, A. Sosnowskiej, T. Osowik i wielu innych. Należy zaznaczyć, że pracownicy archiwum na czele z p. dyrektor S. Kondraszową, pracują zgranie i, co najważniejsze, pamiętają, że za każdym papierkiem stoi żywy człowiek. Pracownicy archiwum udzielają tysięcy porad i wyjaśnień. Wielu klientów wyraża swoją wdzięczność pracownikom za sprawność i rzetelność w działaniu, np. inwalida pierwszej grupy, mieszkaniec Skidla, M. Mucharski, mieszkanki wsi Bondary i Karaszewo rejonu grodzieńskiego, W. Sytaja i N. Furman. Byli oni więźniami faszystowskich obozów koncentracyjnych. Dzięki ofiarności pracowników archiwum uzyskali niezbędne dokumenty okresu wojennego.

Dokumenty archiwum są udostępniane do pracy naukowej i innej działalności. Dlatego z usług archiwum korzysta wiele osób.

- Robimy wszystko - mówi kierowniczka oddziału, H. Kac - by archiwum jak najlepiej służyło ludziom. Dlaczego? Ponieważ właśnie oni są jego twórcami. Posiadamy w zasobach dokumenty ponad 55 przedsiębiorstw, organizacji i urzędów, które można wykorzystać w dowolnej chwili. Nasi pracownicy mają do czynienia z dokumentami nie tylko w archiwum, lecz również w terenie. Swoimi usługami obejmujemy oprócz Grodna, 7 rejonów obwodu. Niestety, nie wszyscy kierownicy przedsiębiorstw rozumieją, jak ważną rzeczą jest zachowanie dokumentów. Gdyby posiadali tę świadomość, może wówczas nie dopuszczaliby do tego rodzaju papierów osoby przypadkowe i zatrudnione tymczasowo. Dotychczas są tacy, którzy uważają, że praca z dokumentami jest rzeczą drugorzędną. Z tej przyczyny nieraz łatwo gubią się tak potrzebne ludziom dokumenty.

Ma rację p. Halina. A więc zastosujmy się do jej rad i pracujmy z dokumentami rzetelnie, tak, by służyły one nie tylko dzisiejszemu, ale i przyszłym pokoleniom.

Ilja BORISOW

Na zdjęciu: **kierownik działu archiwum - Halina Kac**

Fot. autora

DZIĘKUJĘ ZA DOBRE SERCA

Za pośrednictwem gazety, pragnę złożyć najserdeczniejsze podziękowanie członkom Związku Sybiraków w Białymstoku, szczególnie zaś słowa wdzięczności kieruję do Pani Klary Rogalskiej, która nigdy nie zapomina o nas, Sybirakach ze Słonimia.

Jestem jedną z tych, których nie ominęły represje stalinowskie. Byłam dzieckiem, gdy zabrano ojca. Od tej chwili nikt go więcej nie widział. Gdzie spoczywa? Gdzie go zamordowano? Gdzie są rozproszone jego kości? Jeden Bóg wie...

Mamusia, pomimo młodego wieku, więcej za mąż nie wychodziła. Do samej śmierci oczekiwała męża. A może odezwie się? A może będą jakieś wiadomości? A może zapuka do drzwi? Tak i odeszła z tego świata, nie doczekawszy się tego, którego tak kochała i miała w swoim sercu zawsze. To była miłość od dzieciństwa, to była wierność do śmierci.

Moje życie nie ułożyło się. Pozostałam samotna i teraz liczę tylko na Pana Boga i dobrych ludzi.

Piszę dlatego, ponieważ przez 57 lat nikt nigdy nie wspomniał o nas, nie wspomógł. Na odwrót - pozbawili rodziców, dziecięcej radości, zdrowia, zmarnowali życie. Ciągła poniewierka, oskarżenia, kpiny. W szkole, w pracy, wszędzie - wszak byliśmy rodziną "wroga ludu".

Ale dobry Bóg pamięta o nas. Znaleźli się dobrzy ludzie: Związek Sybiraków w Białymstoku, oraz Oddział Związku Polaków w Słonimiu, na czele z p. L. Rewkowską, która jest jednocześnie przewodniczącą Koła Sybiraków w Słonimiu. Nie mogłam uwierzyć oczom, gdy na Boże Narodzenie otrzymałam z Polski paczuszkę. Płakałam jak małe dziecko z radości, z bólem serca jednocześnie, że nie u siebie, nie od swojej ojczyźny otrzymałam ten prezent, a z Polski, z drugiego kraju, w którym nigdy nie byłam, od ludzi, którzy wiele w życiu wycierpieli i potrafią okazać współczucie.

Kochani i najmilsi Sybiracy! Wielkie Wam Bóg zapłać za dobre serce, dobre uczynki, pamięć i miłosierdzie.

Klementyna JEMIELJAŃCZYK
Słonim

DLA CIEBIE, TWOICH BLISKICH I PRZYJACIÓŁ

Członkowie Klubu Polskiego z Nowej Myszy pozdrawiają swojego prezesa Lucję Zajkowską z okazji Urodzin. Życzymy radości, szczęścia, jasnego nieba i sukcesów w działalności społecznej na rzecz odrodzenia polskości na Białorusi.

***

Z okazji 20 urodzin kochanego syna, harcerza i byłego sekretarza Szczuczyńskiego Oddziału Rejonowego ZP, Andrzeja Misiura , przesyłamy mu najserdeczniejsze życzenia: zdrowia, pomyślności i po ukończeniu studiów, szczęśliwego powrotu na ziemię rodzinną, by kontynuować to odrodzenie polskości.

Jadwiga MISIURA
Szczuczyn

***

Od pięciu lat pracuje w kościele Bernardyńskim ksiądz Andrzej Sadowski. Wielką miłością do ludzi obdarzył Pan Bóg tego kapłana. Posiada on wielkie serce, którego wystarcza wszystkim potrzebującym.

Z okazji 15 rocznicy święceń kapłańskich dołączamy się do wszystkich parafian i chcemy podziękować ks. Andrzejowi za jego naukę, dobre serce, wierność, szczerość, za jego niezłomną pracę.

Życzymy kochanemu ks. Andrzejowi tradycyjnych 100 lat życia, wiele, wiele radości, szczęścia w życiu. Niech Pan Bóg dobry kocha Cię dalej, da Ci mocne zdrowie i wiele sił do Twojej owocnej pracy duszpasterskiej.

Bądź zawsze z nami.

Rodzina BORYSIUKÓW
Grodno

WSPÓŁPRACA

SPACERKIEM PO SALI WYSTAWOWEJ

24 maja b.r. w Domu Techniki w Grodnie została otwarta Stała Międzynarodowa Wystawa Wielobranżowa, zorganizowana przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Białymstoku, wspólnie z Izbą Przemysłowo-Handlową Związku Polaków i Domem Techniki w Grodnie, pod patronatem władz miejskich.

Uroczystego otwarcia wystawy, w obecności Konsula Generalnego RP w Grodnie, dr M. Maszkiewicza, przedstawiciela władz miasta Białegostoku, organizatorów wystawy oraz zaproszonych gości i przedstawicieli mass mediów, dokonała wicemer Grodna, p. Walentyna Ławcel.

Po uroczystym otwarciu wystawy odbyła się konferencja prasowa, podczas której ze strony dziennikarzy padało wiele pytań, dotyczących współpracy gospodarczej regionu grodzieńskiego z sąsiednimi krajami. Grodno, dzięki swojemu położeniu geograficznemu, jest atrakcyjnym miejscem dla handlowców z całego obszaru WNP, Polski, krajów nadbałtyckich i in. Towary z Grodna docierają daleko na Wschód i odwrotnie. Obecni na konferencji organizatorzy wystawy, przedstawiciele władz obu sąsiadujących ze sobą miast, przedstawiciele firm i dziennikarzy, zgodnie mówili o konieczności wykorzystania tak wygodnego położenia geograficznego. Wystawa powinna pogłębić zaufanie pomiędzy Grodnem i Białymstokiem, pomiędzy Zachodem i Wschodem, powinna przyczynić się do kojarzenia partnerów ze Wschodu i Polski, z Północy i Południa, stać się jednym z czynników promocji polskiego eksportu.

Zajrzyjmy więc do sali wystawowej. Zwiedzającym rzuca się w oczy produkcja Zakładów Stolarki Budowlanej "Stolbud" z Sokółki. Wyroby tej firmy na pewno zaciekawią tych, którzy mają problemy z wyposażeniem własnych mieszkań w wyroby stolarskie. "Stolbud" oferuje wyroby, oparte na nowoczesnych technologiach zachodnich. Są to jednoramowe drewniane okna energooszczędne, z termoizolacyjnym zestawem szyb o dużej strzelności i nowoczesnym systemem odwadniania, skrzydła drzwiowe, płytowe, wewnątrzlokalowe oraz skrzydła drzwiowe wejściowe do mieszkań i in. Jakość tych wyrobów jest nieporównywalnie wyższa od tej tandety, którą oferują nam nasze firmy w naszych sklepach. A ceny nie są zbyt wygórowane, w porównaniu z naszymi. Tego typu wyroby powinny zainteresować każdego użytkownika, zwłaszcza, gdy weźmie się pod uwagę wygodę przy eksploatacji oraz oszczędzanie energii cieplnej. Okna z Sokółki skutecznie chronią przed hałasem, kurzem, wodami opadowymi i zdecydowanie zmniejszają koszt ogrzewania budynków.

Długo zwiedzający zatrzymują się przy stoisku firmy "ACER" z Białegostoku. Firma trudni się bezpośrednim importem materiałów budowlanych z USA. Na swoim stoisku przedstawiła wyroby, które też nie pozostawią obojętnymi tych, którzy marzą o posiadaniu własnego domku. Wśród oferowanych towarów widzimy rynny aluminiowe bez spoin, dachówkę bitumiczną, stolarkę drzwiową i okienną z włókien szklanych, okna dachowe, materiały izolacyjne, folie dachowe, drzwi harmonijkowe, suchy tynk i in.

Natomiast szczególne zainteresowanie wśród kobiet wzbudziły wyroby białostockiej firmy "Dekor Tex": firanki, zasłony, karnisze, a także wyroby oświetleniowe (nowoczesne lampy stołowe i biurowe, żyrandole, kinkiety, plafoniery), oferowane przez firmę "For-Lamp" z Białegostoku.

Obok znajduje się stoisko Firmy "RaS" - producenta żaluzji pionowych, poziomych, oraz drzwi harmonijkowych i okien.

Za stosunkowo niską cenę oferują swą oryginalną i estetycznie wykonaną produkcję firmy meblarskie "Meblandia" i "MaM" z Białegostoku.

Na wystawie nie zabrakło wyrobów "lżejszego kalibru" - kosmetyków, środków piorących, środków higienicznych, włączając wszelkiego rodzaju płyny przeciw komarom, lub łagodzące ukąszenia owadów. Z kolei, zakłady grodzieńskie, które jak wiemy, przeżywają obecnie trudności ekonomiczne, wypadły nieco skromniej, w porównaniu do gości. Firma "Akcent" zaprezentowała rękawiczki, a "Grodnoobuw" - obuwie męskie, damskie i dziecięce. Zakłady "Radiopribor" przedstawiły szeroki wachlarz sprzętu radio- i telewizyjnego, a "Grodnotorgmasz" - wszelkiego rodzaju grzejniki. Cieszyły oko wyroby pamiątkarskie małego przedsiębiorstwa "Sierż i Co.", oraz piękne wyroby rosyjskich zakładów w Kolczugino, w postaci posrebrzanych i pozłacanych sztućców i serwisów. Grodzieńskie zakłady krawieckie wystawiły konfekcję damską. W tej chwili, gdy piszę te linijki, nie wiemy, ile firm już odnalazło sobie kontrahentów, ile zawarto umów. Wystawa potrwa do 24 lipca, później będą nowe cykle, z nowymi ofertami.

Skorzystajmy z szansy!

Józef DZIURBEJKO

***Na zdjęciach*: podczas otwarcia wystawy.**

Fot. M. Aniszczenko

ZACHĘCAMY DO WZAJEMNYCH KONTAKTÓW

Związek Polaków na Białorusi (ZPB) w 1995 roku rozpoczyna prowadzenie rozległej działalności gospodarczej, której celem jest zdobycie środków finansowych na działalność statutową i kulturalno-oświatową ZPB. W tym celu została utworzona Izba Przemysłowo-Handlowa Związku Polaków na Białorusi (IPN ZPB). W przyszłości będą zakładane wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa, w tym i wspólne, oraz będą wdrażane projekty współpracy z polskimi, białoruskimi i zagranicznymi partnerami.

Założycielami Izby są Związek Polaków na Białorusi, inne osoby prawne (podmioty gospodarcze różnych form własności) i osoby fizyczne.

Do głównych zadań Izby należy:

- rozwój i wspieranie polsko-białoruskiej współpracy gospodarczej i współpracy gospodarczej między Wschodem i Zachodem, Północą i Południem;
- zaktywizowanie ludności polskiej, zamieszkałej na Białorusi do działalności gospodarczej i biznesu, których prowadzenie było niemożliwe ze względu na nierówne i niesprawiedliwe szanse gospodarcze i polityczne.

Naszą ideą jest służenie pomocą i poradnictwem fachowym w sprawach biznesu w różnych środowiskach, a także pomoc w profesjonalnym nawiązaniu kontaktów gospodarczych między obywatelami i podmiotami gospodarczymi Polski, Białorusi i innych państw.

Nasza Izba powinna stać się pomostem między firmami polskimi i białoruskimi, między ludźmi interesu. Izba jest organizacją, jednoczącą osoby prawne i fizyczne, w tym i zagraniczne, zgodnie z prawodawstwem Republiki Białoruś.

Zasadnicze kierunki działania Izby:

- organizacja systemu informacji o działalności gospodarczej podmiotów gospodarczych Białorusi, Polski i innych krajów, oraz konsultacji szczególnie dla małego i średniego biznesu;
- rozwój w szerokim zakresie nauczania współczesnych form i metod zarządzania podmiotami gospodarczymi w przemyśle, rolnictwie i usługach;
- wdrażanie nowej współczesnej techniki i technologii w przemyśle i rolnictwie;
- organizacja handlowych i służbowych wyjazdów, oraz spotkań, rozmów a także konsultacji problemowych;
- organizacja finansowo-prawniczej struktury małego i średniego biznesu poprzez udostępnienie kredytów (gwarancje kredytowe, ubezpieczenia kredytowe, itd), wdrażanie nowych finansowo-prawnych rozwiązań typu leasing, freaschising i in.;
- okazanie podmiotom gospodarczym, wchodzącym w skład Izby, tymczasowej nieodpłatnej pomocy;
- tworzenie wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw, oraz składów celnych i konsygnacyjnych;
- organizacja handlu, w tym operacji pośredniczących (komisowy zakup-sprzedaż) towarów, surowców i materiałów, handel, działalność związana z rynkiem akcji;
- stworzenie warunków niezbędnych do nawiązania wzajemnych kontaktów pomiędzy strukturami i urzędami, przede wszystkim pomiędzy partnerami gospodarczymi, przedsiębiorstwami i przedsiębiorcami;
- popieranie działalności i osiągnięć podmiotów gospodarczych (osób prawnych i fizycznych), wchodzących w skład Izby;
- poszukiwanie i pozyskiwanie partnerów, nawiązanie pomiędzy nimi bezpośrednich kontaktów;
- działania na rzecz tworzenia infrastruktury prawnej dla rozwoju polsko-białoruskiej współpracy gospodarczej.

Do realizacji tych celów i zadań Izba potrzebuje odpowiednio przeszkolonej kadry.

Zachęcamy osoby prawne i fizyczne do współpracy, oraz wchodzenia w skład Izby. Czekamy na oferty handlowe i wspólne przedsięwzięcia.

Zygmunt PIEŁUĆ
Wiceprezes Związku Polaków d/s gospodarczych

Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku

Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku powstała 24 czerwca 1992r., w wyniku połączenia Białostockiej Izby Gospodarczej (zrzeszającej podmioty państwowe) oraz Białostockiej Izby Przemysłowo-Handlowej (zrzeszającej firmy prywatne). Od sierpnia 1992 r. Izba Przemysłowo-Handlowa jest członkiem Krajowej Izby Gospodarczej.

Izba prowadzi działania o charakterze promocyjnym, w tym organizację targów i wystaw, misji gospodarczych oraz uczestnictwo w publikacjach o charakterze informacyjnym.

Członkami Izby są podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie województwa białostockiego. Izba zrzesza 150 dużych i małych firm państwowych i prywatnych. Członkowie Izby mają szerokie możliwości nawiązywania współpracy gospodarczej z podmiotami Europy Zachodniej i Ameryki.

Biuro Izby Przemysłowo-Handlowej realizuje decyzje Rady Izby, aktywnie występuje w obronie swoich członków, okazuje pomoc poszczególnym członkom w rozwiązywaniu ich bieżących problemów, organizuje cykle szkoleniowe, wydaje Biuletyn Informacyjny.

Biura Izby znajdują się w Białymstoku przy ul. Branickiego 9, pokój Nr. 36

SKORZYSTAJMY Z USŁUG BIURA

Przy Izbie Przemysłowo-Handlowej Związku Polaków rozpoczyna działalność biuro informacyjno-konsultingowe i usług prawnych, które oferuje następujące usługi:

- opracowanie dokumentów założycielskich dla firm rozpoczynających działalność, oraz udzielanie pomocy przy rejestracji przedsiębiorstw różnych form własności, w tym przedsiębiorstw z inwestycjami zagranicznymi;
- usługi prawne, okazywane podmiotom gospodarczym;
- sporządzanie dokumentów niezbędnych przy zawieraniu umów pomiędzy podmiotami gospodarczymi;
- uczestniczenie w postępowaniach sądowych przy rozpatrywaniu spraw gospodarczych;
- poradnictwo w zakresie prawa, dotyczącego inwestycji, prawa celnego, walutowego, podatkowego Republiki Białoruś;
- usługi informacyjne, poszukiwanie partnerów w krajach WNP i Rzeczypospolitej Polskiej.

KULTURA

WIĘŹ ŁĄCZĄCA NAS WSZYSTKICH

Reportaż z IV Festiwalu Piosenki Polskiej

Każdy Polak na obczyźnie
Żyć powinien w ojców wierze
Pielęgnować swoją mowę
I przekazać ją młodzieży!

Wszakże ona trwa od wieków
Tak w niewoli, jak w wolności
Ją ojcowie nam ustrzegli
Przekazując potomności!

IV Festiwal Piosenki Polskiej, który tym razem po raz pierwszy odbywał się w Lidzie, stał się dla tego miasta i jego mieszkańców wielkim wydarzeniem. Radosne, podekscytowane wyrazy twarzy zebranych, były dosyć wymowne. Myśl o tym, że za chwilę zacznie się wielkie święto polskiej kultury, wpływało na panujące wśród Lidzian ożywienie. Jedna z kobiet, czekająca w tłumie na rozpoczęcie Festiwalu, powiedziała: - Dotychczas nie mogę uwierzyć, że nie musimy się chować, możemy swobodnie się zbierać, rozmawiać po polsku, nawet więcej, oglądać i uczestniczyć w Święcie Piosenki Polskiej.

Swoje uczestnictwo w Festiwalu zgłosiło 16 zespołów z Grodna, Lidy, Oszmiany, Nowogródka, Szczuczyna, Iwja, Wilejki i wielu innych miejscowości. Imprezę rozpoczęła już o 9.00 Msza św. w kościele lidzkim, w której udział wzięły wszystkie zespoły, po czym uczestnicy Festiwalu wyruszyli ulicami Lidy do Domu Kultury. Ogółem wystąpiło 370 uczestników.

Przed budynkiem Domu Kultury wszystkich zebranych powitali Prezes Lidzkiego Oddziału ZP, pani Izabela Tyrkin, oraz wiceprezes ZP, pan Tadeusz Malewicz. Wysoką rangę Festiwalowi nadawała obecność gości:

Ambasadora RP w Mińsku, prof. Elżbiety Smułkowej, I Sekretarza Ambasady, pana Krzysztofa Dłużewskiego, przedstawiciela "Wspólnoty Polskiej" Oddział w Białymstoku, pani Marii Rzeszko, kierownika Działu Kultury Rady Miejskiej w Lidzie, pana Michaiła Jorsza i wielu innych gości.

W swoim słowie powitalnym, Pani Ambasador powiedziała: Chciałabym życzyć wszystkim uczestnikom Festiwalu jak najwięcej radości z tego spotkania oraz sukcesów artystycznych. Jest mi niezmiernie miło, że mogę uczestniczyć w tym święcie Piosenki Polskiej. Myślę, że to spotkanie przyczyni się do głębszego poznania języka i kultury polskiej. Mam nadzieję, że ten piękny Dom Kultury stanie się w przyszłości miejscem szerszych spotkań polskich zespołów artystycznych.

Koncert festiwalowy rozpoczął Ludowy Zespół Pieśni i Tańca "Lechici" z Grodna, pod kierownictwem Reginy Zawadzkiej. W programie zespołu znajdowały się piosenki i obrzędy ludowe.

Wspaniałe wrażenia pozostawił występ zespołu "Przyjaciele" z Lidy. Zespół jest jednym z najlepszych wśród polskich zespołów artystycznych. "Przyjaciele" mają już pewne tradycje i bogaty dorobek artystyczny. Już po raz czwarty wzięli udział w Festiwalu Piosenki Polskiej. Zespół powstał w 1992 r., liczy 40 osób w wieku od 15 do 50 lat. "Przyjaciele" byli laureatami I, II i III Festiwalu Piosenki Polskiej, które odbywały się w Grodnie, honorowym uczestnikami VI Rejonowego Festiwalu Piosenki Polskiej w Gorkach, mieli koncerty w Teatrze na Woli w Warszawie, występowali na terenie całej Białorusi. W skład zespołu wchodzi grupa taneczna pod kierownictwem Olgi Łowkis. Zespół zaprezentował ciekawy program ludowy, na który widownia reagowała głośnymi owacjami.

Rozmawiam z kierownikiem zespołu "Przyjaciele", Lechem Pyrskim:

Wszyscy nasi artyści są amatorami, zakochanymi w polskiej muzyce, obrzędach, kulturze - mówi pan Lech. - Swój repertuar układamy wspólnie, wyszukujemy polskie piosenki, układamy taneczne kompozycje, takie jak "Oberek", "Kujawiak".

Staramy się jak najwięcej jeździć po terenie całej Białorusi, czasami bierzemy udział w licznych imprezach polonijnych, które odbywają się w Polsce. Niestety, nie mamy żadnej bazy finansowej. Koszty podróży zazwyczaj pokrywamy z uzbieranych przez członków zespołu pieniędzy.

Ogromny bodźcem do pracy jest reakcja widzów, ich ciepło i wdzięczność. Wszędzie, gdzie mieliśmy występy, niezależnie od tego, czy była to nieduża wieś, czy miasteczko, publiczność bardzo sympatycznie przyjmowała każdą piosenkę lub taniec polski. Cieszy mnie fakt, że w składzie naszego zespołu mamy dużo młodzieży. To świadczy o tym, że nie zatraciliśmy naszej tożsamości, naszych ojczystych korzeni, że bogata kultura polska poprzez nasze dzieci, nasze nowe pokolenie, będzie żyła wiecznie.

Ciekawy program przedstawił, uczestniczący w Festiwalu, zespół folklorystyczny ze wsi Taniewicze rejonu szczuczyńskiego, pod kierownictwem Teresy Adamowicz.

Po raz pierwszy na tak dużej widowni wystąpił zespół "Kresowianka" z Iwieńca, pod kierownictwem pani Sobol. Jest to zespół bardzo młody. Powstał dopiero jesienią 1994 r., dzięki staraniom jego obecnego kierownika i prezesa Iwieńskiego Oddziału ZP, pani Teresy Sobol. Bodźcem do jego powstania były występy zespołów z Grodna "Głos znad Niemna" i "Lechici".

Młodzieńczy entuzjazm wykonawców zespołu "Polskie kwiaty" z Oszmian, podbił serca wszystkich zebranych na widowni. Kierowniczka zespołu, Anna Pieszko podzieliła się ze mną swoimi twórczymi osiągnięciami i problemami: - Już od 4 lat istnieje nasz zespół. Dzięki ogromnemu entuzjazmowi artystów, udało nam się przejść ten początkowy, skomplikowany okres. Nasz repertuar zawiera dosyć popularne i powszechnie znane piosenki polskie. Niestety, nie mamy możliwości głębiej sięgnąć do korzeni polskiej folklorystyki ludowej, polskich piosenek i obrzędów, ponieważ brakuje nam podstawowych śpiewników, materiałów z zakresu muzykoznawstwa. Myślę, że ten problem dotyczy nie tylko nas. Zauważyłam, że wielu z uczestniczących dzisiaj w Festiwalu zespołów, wykonuje te same utwory.

Udział w tego rodzaju imprezach bardzo nas podbudowuje emocjonalnie. Widzimy łączącą nas wszystkich stałą więź, co daje ogromną satysfakcję i pozostawia niezapomniane wrażenia. Dzięki Festiwalowi mamy możliwość wypróbować nasze siły, porównać swój poziom artystyczny w stosunku do innych zespołów, a przede wszystkim, odczuć ogromną potrzebę odradzania naszej wspólnej kultury.

W Festiwalu wzięły również udział Muzyczne Centrum z Lidy, zespół "Nowogródczyzna" z Nowogródka, zespół "Gudzki Harmonik" z Lidy, "Promień" ze Szczuczyna i wiele innych.

Trzeba zaznaczyć, że występy zespołów różniły się swoim poziomem artystycznym, dekoracjami, strojami, repertuarem i wiekiem uczestników, lecz wszystkich artystów łączyła ogromna miłość do polskiej piosenki, wspólne korzenie i tradycje przodków, które dzięki takim imprezom, jak Festiwal Piosenki Polskiej, nie mają prawa zaniknąć.

Irena ARTISZ

SPOTKANIA W TORUNIU

Po ośmiogodzinnej, długiej podróży, dojeżdżamy do Torunia. Już przy wjeździe zadziwia on swoją czystością ślicznych ulic i zadbanymi, pięknymi budowlami. To piękne stare miasto, leżące nad brzegiem Wisły, zostało założone w roku 1235. Każdy przyjeżdżający tu podróżny jest pod wrażeniem potężnych murów starożytnych, pięknych zabytkowych kościołów i atmosfery, która panuje w mieście. Ta atmosfera jest przesiąknięta historią.

Idąc wąskimi uliczkami miasta ma się wrażenie, że czas zatrzymał się w miejscu, gdzieś na przełomie XVI-XVII w. Każdy odcinek miasta, każdy dom, każdy kamień opowiada swoją historię z wielkich dziejów tego grodu.

Do dzisiaj zachowały się jeszcze potężne mury, rozdzielające Toruń na dwie części: stare i nowe miasto. Przywilej lokacyjny Starego Miasta pochodzi z roku 1231. Nowe Miasto lokowane w 1264 r., powstało z osady rzemieślników, zatrudnionych przy budowie zamku krzyżackiego w latach 1231-1270. W tak zwanej kaplicy Kopernika gotyckiego kościoła św. Jana (XIII-XIV w), znajduje się podobizna i epitafium Mikołaja Kopernika, ufundowane około 1580 r. przez toruńskiego lekarza- Melchiora Pirnesiusa, aby, jak głosi napis łaciński - "nie zginęła w Ojczyźnie pamięć męża tak znakomitego, cieszącego się wielką sławą u cudzoziemców".

Na środku Rynku Staromiejskiego stoi niebosiężny Ratusz, zbudowany w 1393 r. W 1603 r. otrzymał on nowe piętro, wieżyczki i szczyt- dzieło budowniczego Zbrojowni Gdańskiej, Antoniego van Obbergen.

W takim oto mieście, ilość zabytków którego ciężko nawet policzyć, odbyła się konferencja naukowa, poświęcona prezentacji i ocenie dorobku naukowego profesora Konrada Górskiego, zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Towarzystwo Naukowe w Toruniu i Kujawsko-Pomorski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska".

Profesor Konrad Górski był nieprzeciętnym znawcą twórczości Adama Mickiewicza. Dlatego też kolejne, czwarte spotkanie, poświęcone życiu i twórczości wielkiego Wieszcza, zbiegły się z konferencją, tematycznie związaną z dorobkiem profesora Górskiego. Największym dziełem profesora był jego "Słownik Mickiewiczowski", rzecz unikatowa, której dotychczas nikt nie potrafił powtórzyć.

Rozmawiam z doktorem Michałem Wazgirdem, wiceprezesem Zarządu Głównego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej w Toruniu, który znał profesora Konrada Górskiego osobiście: "Był to człowiek niespożytej energii i wiedzy, człowiek renesansu, a przy tym głęboko wierzący, wyróżniony wysokimi odznaczeniami papieskimi. Był człowiekiem o nieskazitelnej moralności, dlatego też w okresie stalinowskim został odsunięty od wykładów. Całe swoje życie poświęcił badaniu twórczości Adama Mickiewicza, i pod tym względem równego mu do tej pory nie było i chyba długo jeszcze nie będzie."

Fascynacja Konrada Górskiego twórczością A. Mickiewicza trwała bez mała 70 lat. Ostatni wywiad udzielony przez profesora w 1985 r., zatytułowany był "Całe życie w Mickiewiczu", myślę, że jest to tytuł dosyć wymowny. Źródło fascynacji twórczością Mickiewicza, profesor Górski, tłumaczył swoją psychologiczną zbieżnością z Wieszczem, pokrewieństwem wewnętrznym z Mickiewiczem. Profesor Górski przez całe życie dochowywał wierności obranej drodze, co przyczyniło się do powstania kilku dzieł autorstwa K. Górskiego, poświęconych A. Mickiewiczowi, wśród nich m.in. : "Dvide et impera", "Adama Mickiewicz", "Mickiewicz - Towiański".

Występy referentów tematycznie były ściśle związane z dorobkiem prof. Górskiego, jako badacza języka polskiego, jako twórcy i redaktora naukowego Słownika Języka Adama Mickiewicza. Wśród referentów byli również przedstawiciele świata naukowego z Białorusi, m.in. Anatol Parchuta, naczelny architekt obwodu grodzieńskiego, który wystąpił z referatem "Restauracja obiektów Szlaku Mickiewiczowskiego na Grodzieńszczyźnie", Andrzej Mojsiejonek, przewodniczący Stowarzyszenia Krajoznawców - "Nieznane karty działalności Filaretów" oraz dr Gienadź Siemieńczuk, historyk, wykładowca Uniwersytetu Grodzieńskiego.

"Ta konferencja ma na celu pokazanie, jak dużo zrobił prof. Górski dla współczesnego języka polskiego - powiedział A. Mojsiejonek. - Konferencja nie jest poświęcona bezpośrednio Adamowi Mickiewiczowi, lecz dla Polaków ze wschodnich terenów, naszej delegacji, ma ona ogromne znaczenie. Jest ona dla nas dobrym przykładem stosunku do swojej kultury, do dorobku wybitnych osobowości, do swych korzeni. Powstanie Słownika Języka Adama Mickiewicza pod redakcją prof. Górskiego stało się wydarzeniem nie tylko w polskim środowisku naukowym, lecz w dużym stopniu dotyczy to również nas, mieszkańców Białorusi.

Wysoki poziom mickiewiczoznawstwa, panujący na konferencji, jest dla nas wielkim bodźcem, natchnieniem do pracy, szczególnie dzisiaj, przed 200 rocznicą urodzin Wieszcza. Myślę, że wyniki konferencji będą dla nas bardzo pożyteczne".

Podzielić się swoimi refleksjami z pobytu w Toruniu, opowiedzieć o wrażeniach, powstałych po konferencji, poprosiłam również dr Gienadzia Siemieńczuka, wykładowcę Uniwersytetu Grodzieńskiego: Już od kilku lat jestem pod wrażeniem Torunia. Myślę, że jeżeli istniałaby możliwość wyboru, gdzie pracować i żyć, to na pewno wybrałbym właśnie Toruń. Jest to miasto najbardziej autentycznie zachowane pod względem historycznym, panuje w nim jeszcze aura romantyzmu, demokratyzmu, tej harmonii, której tak nam dzisiaj brakuje. Panuje tu atmosfera średniowiecznej gotyckiej historii, tradycji niemieckich z romantyzmem polskim. Toruń rzuca się w oczy jako miasto uniwersyteckie, w którym pracuje ogromna ilość wykładowców światowego poziomu, jak na przykład wybitni naukowcy z dziedziny historii - prof. Aleksandrowicz, prof. Kolembka, z dziedziny filologii - prof. Konrad Górecki, z okazji 100-rocznicy urodzin którego przyjechaliśmy do tego miasta. Był to jedyny naukowiec, który zrobił najwięcej w zakresie mickiewiczoznawstwa. Ta konferencja jest szlakiem do swobody, wzbogacenia swojego wewnętrznego, indywidualnego świata.

- Czy są potrzebne tego rodzaju imprezy?

- Na pewno tak. Jest to już czwarte spotkanie, zorganizowane przez Komitet Pamięci A. Mickiewicza i poświęcone Wieszczowi. Lepiej, czy gorzej zorganizowane - to już pytanie drugorzędne. Najgłówniejsze jest to, że się spotykamy, nawiązujemy kontakty. Myślę, że z tego skorzystamy wszyscy.

Zorganizowaniem przyjazdu na konferencję naukowców z Białorusi zajęły się Komitet Pamięci A. Mickiewicza i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Duża część żmudnej pracy przygotowawczej spadła na barki prorektora Uniwersytetu, pana Czesława Łapicza: "Mam nadzieję, że nasze wysiłki nie będą nadaremne. Myślę, że w przyszłości tego rodzaju spotkania, tematycznie związane z badaczami twórczości A. Mickiewicza, zorganizowane na ziemi białoruskiej, byłyby bardzo potrzebne. Można to ująć bardziej syntetycznie, powinien być ustalony również cykl tematyczny, któremu byłyby podporządkowane myśli i idee uczestników.

Ze strony organizacyjnej konferencja wypadła dosyć dobrze. Udało się to dzięki ogromnej pomocy sekretarza Komitetu Pamięci Adama Mickiewicza, pani Marii Aranowicz, która w pełni poświęciła się zorganizowaniu tej imprezy. Szkoda tylko, że na konferencji, mającej tak wysoki poziom, nie było obecne kierownictwo Komitetu, którego uczestnictwo wpłynęłoby na nawiązanie ściślejszych kontaktów pomiędzy nami.

Materiały konferencji będą wydrukowane. Czytelnicy i osoby zainteresowane będą mogły się z nimi zapoznać.

Jakie są rezultaty tego spotkania - niedługo się przekonamy. Na pewno wiadomo, że było to spotkanie historyczne, że będzie miało wpływ na głębsze zbadanie twórczości nie tylko wielkiego Wieszcza, lecz wszystkich naszych Rodaków o światowej sławie.

Irena ARTISZ

STOLICA APOSTOLSKA

Watykan mniej znany

Pielgrzymi, przybywają tu, aby spotkać się z głową Kościoła i nawiedzić święte miejsca, idąc śladami św. Piotra, turyści, odwiedzający Rzym o każdej porze roku, kierują się zawsze stałą trasą swoich wędrówek: najpierw szybko obejść Plac św. Piotra przed Bazyliką, potem sama świątynia i na końcu, co już wykracza poza standard, wizyta w Muzeach Watykańskich, połączona ze zwiedzaniem Kaplicy Sykstyńskiej. Czasem, jeśli dopisuje pogoda i dysponujemy wolną chwilą, można jeszcze obejrzeć panoramę Ogrodów Watykańskich, a jeśli ktoś pokonał 132,5 m (do wyboru winda lub schody), może obejrzeć nie tylko całe Państwo - Miasto Watykan, ale i Rzym. Po takiej dawce wrażeń (zwykle wytrawni przewodnicy "załatwiają to" w ciągu jednego, góra dwóch dni pobytu w Wiecznym Mieście), można już pochwalić się znajomym "zwiedziłem cały Watykan i widziałem prawie wszystko". Tymczasem sekret nieporozumienia tkwi właśnie w słowie "prawie". Kiedy znajomy zapytał mnie, czy słyszałem o wspaniałych ogrodach, zwiedzałem dworzec kolejowy, bank, czy wiem o istnieniu watykańskiego centrum handlowego, ze zdziwioną miną odpowiedziałem pytaniem: to w ogóle coś takiego istnieje? A przecież Watykan, chociaż jedno z najmniejszych państw świata, musi funkcjonować samodzielnie, stąd konieczność posiadania własnego banku, prasy, radia, ośrodka telewizyjnego, sklepów, poczty, czy wspominanego już dworca kolejowego, a od czasów ostatnich pontyfikatów, lądowiska dla helikopterów. Ktoś napisał, że "Watykan jest miejscem niezwykłym: monarchią absolutną, ale elekcyjną, mającą tylko kilkuset obywateli, ale za to około miliarda wiernych, jedyne państwo świata, będące w służbie jedynej religii". Jeszcze w połowie XIX stulecia, Państwo Kościelne zajmowało spory kawałek mapy Europy i obszar 67 tys. km kw., dziś Papieżowi wystarczają zaledwie 44 ha Państwa - Miasta. "Akurat tyle ciała, by mogła się w nim zmieścić dusza Kościoła", jak powiedział Pius XI, podpisując w 1929 r. traktaty laterańskie, kończące spór o wielkość terytorium Watykanu.

Bazylika Św. Piotra

Zacznijmy tradycyjnie od przekroczenia Spiżowej Bramy, symbolu tego, co pozostaje dla przeciętnego turysty zamknięte i niepokonywalne.

Pałac Apostolski

Jest jednym z najważniejszych miejsc na mapie Watykanu, niektórzy nazywają go nawet sercem Watykanu, a to z powodu znajdujących się tu papieskich apartamentów i najważniejszych urzędów. W jednym z jego skrzydeł, na drugim piętrze, znajdują się oficjalne sale przyjęć delegacji i grup pielgrzymów. Piętro wyżej, zajmują pokoje prywatne Papieża. Okna tej części Pałacu Apostolskiego wychodzą na Plac Św. Piotra i właśnie w nich pojawia się Ojciec Święty, udzielając niedzielnego błogosławieństwa i odmawiając modlitwę Anioł Pański. Jeśli z Placu św. Piotra spojrzymy jeszcze wyżej, możemy zauważyć małe okienka nad portalami papieskich apartamentów. "To okna, wyznaczające mieszkanie papieskiego sekretarza, ks. Stanisława Dziwisza", informuje mnie mój przewodnik. Na moje powątpiewanie, że "takie małe!", słyszę zapewnienie, że w rzeczywistości są wystarczające i wcale nie "takie małe". Cóż, z perspektywy Placu św. Piotra, nawet sama Bazylika nie szokuje swoimi rozmiarami. Wracajmy jednak do Pałacu Apostolskiego. Argumentem przekonywającym o ważności tego miejsca jest znajdujący się po drugiej stronie dziedzińca Sekretariat Stanu, czyli "watykański rząd", jak mawiają złośliwi dziennikarze. Na jego czele stoi kard. Angelo Sodano, który kieruje całością prac Sekretariatu. Bezpośrednio pomagają mu dwaj arcybiskupi: zastępca Sekretarza Stanu, abp Giovanni Battista Re, kierujący sekcją spraw ogólnych, czyli koordynujący prace biskupów i przedstawicielstw dyplomatycznych Stolicy Apostolskiej, oraz abp Jean Louis Tauran, odpowiedzialny za kontakty z innymi państwami i obecność Stolicy Apostolskiej na forum międzynarodowym. Można powiedzieć, że Sekretariat Stanu jest swoistym "mózgiem", który w oczach amerykańskich obserwatorów zyskał sobie miano "najbardziej sprawnie funkcjonującego urzędu na świecie". Jeden z żurnalistów napisał nawet na łamach magazynu "Forbes": "Gdyby wszystkie urzędy w Waszyngtonie miały taką wydajność pracy "pro capita", wystarczyłoby zatrudnić, zamiast 300 000, jedynie 511 osób". Istotnie, zatrudniająca 1800 osób Kuria Rzymska kieruje blisko miliardem katolików. Do całości obrazu należy dodać, że dopełnieniem pracy sekretariatu Stanu, jest dziewięć kongregacji, dwanaście papieskich Rad (spełniających zadania duszpasterskie), oraz watykańskie trybunały i komisje. Rzecz jasna, ich siedziby nie mieszczą się w Pałacu Apostolskim, ale są rozproszone po całym Watykanie. Jak wszyscy zgodnie podkreślają, ostatnia reforma Kurii Rzymskiej przyczyniła się do większej internacjonalizacji tego ciała. Kiedyś Włosi stanowili przytłaczającą większość watykańskich urzędników, dziś na czele kongregacji i papeskich rad stoją biskupi i kardynałowie z całego świata.

Świeccy na Watykanie

Spiżowa Brama jest jednym z najważniejszych oficjalnych wejść do Pałacu Apostolskiego. Tymczasem najwięcej osób, bo ponad 2 tys., codziennie przekracza pobliską Bramę św. Anny, aby udać się do miejsca swojej pracy. Dzięki zatrudnieniu w Watykanie, mogą skorzystać z kilku udogodnień: ich płace są wolne od podatku, tydzień pracy trwa jedynie 36 godzin, można korzystać z miejscowego supermarketu Annona i kupować w nim tańsze o około 30% (w porównaniu z cenami w Rzymie) towary. Od 1979 r. w Watykanie działa także związek zawodowy pracowników świeckich, ADLV, skupiający 700 osób. Dzięki poparciu Papieża Jana Pawła II, opory niektórych duchownych ("a co będzie, jak związek zawodowy proklamuje na Watykanie strajk?") zostały przełamane i dziś nikt nie kwestionuje jego obecności i pożytecznej funkcji, jaką spełnia dla swoich członków. Inna rzecz, że należy do niego mniej niż jedna trzecia wszystkich świeckich pracowników Watykanu. Wspomniałem już o watykańskim supermarkecie. Do zakupów w nim uprawnia legitymacja pracownika jednej z watykańskich instytucji. Mogą tu kupować także członkowie Kurii, przedstawiciele różnych zakonów i dyplomaci akredytowani przy Stolicy Apostolskiej. Mimo niewielu "uprawnionych", trudno się dziwić ogromnej popularności tego miejsca, złośliwi mówią, że dzięki "znajomym moich znajomych" zaopatruje się tam połowa Rzymu. Trudniej już kupić niezwykle tanią benzynę, którą oferuje za 1050 lirów (znowu taniej o prawie połowę), znajdująca się za murami Watykanu, stacja benzynowa. Tajemnica tych niskich cen tkwi w braku ceł na sprowadzane tam towary. Mówi się, że punktem honoru każdego przedstawiciela dyplomatycznego jest wprowadzenie towarów, produkowanych w ich krajach, do watykańskiego supermarketu. Z Polski trafiło piwo żywieckie i nieliczne towary spożywcze. W "centrum handlowym" Watykanu na szczególną uwagę zasługuje jeszcze apteka, posiadająca najlepsze i często nieosiągalne nigdzie leki. Prowadzą ją Bracia Bonifratrzy, a wśród pracujących aptekarzy jest także Polak.

Aby zakończyć sprawę świeckich na Watykanie, jeszcze kilka słów o Gwardii Szwajcarskiej

Ta, sięgająca swoimi początkami roku 1506, formacja zbrojna, liczy obecnie ok. 100 osób. Strzegą Watykanu, pilnując wszystkich jego bram i rezydencji w Castel Gandolfo. Pełnią także honory reprezentacyjne podczas oficjalnych spotkań i audiencji. Aby uzyskać możliwość pełnienia tej zaszczytnej funkcji, należy spełnić trzy warunki: być Szwajcarem (stąd nazwa), katolikiem i mierzyć co najmniej 174 cm. Oczywiście, decydującym sprawdzianem dla każdego kandydata na gwardzistę, jest świadectwo moralności, jaki musi przedłożyć. Choć kryterium narodowości w przypadku gwardzistów jest decydujące, to pochodzenie ich żon bardziej świadczy o uniwersalności Kościoła. Wśród żon gwardzistów jest także Polka. Rzucający się w oczy strój Gwardzistów trudny byłby do ukrycia, dlatego też funkcję osobistej ochrony Papieża pełnią funkcjonariusze Vigilanza, dawnej żandarmerii watykańskiej, współpracując ściśle z włoską policją.

Siła mediów

Watykan nie tylko dostrzegł rolę, jaką spełniają dziś środki przekazu, ale potrafił zadbać o ich profesjonalizm. Każdy dokument urzędowy wydawany jest w kilkudziesięciu językach. Dla drukarni watykańskiej nie stanowi to większego problemu. Ale kiedy mowa jest o mediach watykańskich, to dla wielu ludzi Kościoła i świata dyplomacji, kontakt z L'Osservatore Romano jest nieodłącznym elementem każdego dnia. Wydawany od blisko 140 lat dziennik watykański wzbogacany jest o tygodniowe edycje w kilku językach zachodnich i miesięcznik po polsku. Celem L'Osservatore Romano nie jest podbijanie rynku wydawniczego we Włoszech, ale informowanie o tym, co dzieje się w Stolicy Apostolskiej, jakie jest stanowisko Kościoła w kwestiach kluczowych problemów i najważniejszych zagadnień. Często pojawiają się także komentarze do niektórych wydarzeń, oddające stosunek Watykanu do danego problemu. Rzadziej watykański dziennik zajmuje się polityką wewnętrzną i problemami Włoch.

Znacznie szerszy krąg odbiorców ma Radio Watykańskie, które nadaje (za pośrednictwem satelity) swój program na cały świat w około trzydziestu językach. Jego celem jest informowanie i religijna edukacja słuchaczy. Programy rozgłośni Radia Watykańskiego przygotowane są przez kilkuset ludzi, zaś nad całością czuwają Jezuici, którym jeszcze Pius XI powierzył misję kierowania radiem. Radiowe anteny nadal mieszczą się w obrębie Watykanu, ale jego siedziba położona jest w pobliżu zamku Świętego Anioła. Najważniejsze uroczystości zawsze transmituje państwowa telewizja RAI UNO, ale od niedawna środowe audiencje można oglądać za pośrednictwem TELEPACE, satelitarnej stacji telewizyjnej, nadającej przez satelitę Eutelsat. Tak w największym skrócie przedstawia się siła watykańskich środków przekazu, szeregu samodzielnie działających instytucji, które należą do Stolicy Apostolskiej i są "głosem Papieża w świecie".

Z innych osobliwości koniecznie należy wymienić dworzec kolejowy San Pietro. Kiedy mija się go w dzień powszedni, można zauważyć, że ten wzniesiony w 1930 r. budynek nadal spełnia swoją funkcję. Wprawdzie nie można do Watykanu dojechać koleją, ani kupić biletów sygnowanych nazwą Państwa - Miasta, jednak zdecydowana większość towarów właśnie tu jest przywożona. Sam budynek dworca jest, zdawać by się mogło, nieproporcjonalnie duży w stosunku do innych zabudowań. Zlokalizowany blisko watykańskich murów, zapewnia odpowiednią ilość dóbr doczesnych, bez których nie sposób obejść się nawet w państwie, gdzie raczej zwraca się uwagę na potrzeby ducha, a nie ciała. Wspomniałem już o lądowisku dla helikopterów. Zlokalizowane jest ono na tyłach wspaniałych Ogrodów Watykańskich i służy najczęściej do szybkiego dotarcia na lotnisko międzynarodowe lub do Castel Gandolfo. Choć na ulicach Rzymu można spotkać samochody z rejestracją SCV, to jednak Watykan nie posiada własnego śmigłowca. Kiedy jest potrzebny, służy nim włoska armia.

Trudno opisywać Watykan, który za swoimi murami kryje wiele ciekawych i niezwykłych miejsc. Trzeba by jeszcze wspomnieć o pracowni mozaik, zwanej "fabryką Św. Piotra" i wykonującej wszystkie prace, związane z dbaniem o stan watykańskich dzieł sztuki. Inne ciekawe miejsca, to Biblioteka i Sala Audiencyjna czy Instytut Dzieł Religijnych (IOR), pod którą to pobożną nazwą ukrywa się watykański bank, a także szereg innych, do których dotarcie jest zwykle bardzo utrudnione. Niemniej, trudno dziś twierdzić, aby to jedyne w swoim rodzaju państwo-miasto było nadal synonimem tajemnic ukrywanych "za Spiżową Bramą".

Jedno z wejść do Watykanu.

WSPOMNIENIA

Jeszcze jedna tragiczna karta

ŚLADY PROWADZĄ DONIKĄD

W środkach masowego przekazu Białorusi przemknęła informacja, niestety, w "tradycyjnym" dla naszych dni stylu: w Wilejce odnaleziono jeszcze jedno cmentarzysko ofiar represji stalinowskich. Jednak wkrótce, w telewizyjnej audycji, informacja została uściślona: nie stalinowskich, lecz faszystowskich. (Jak widzimy, wódz i nauczyciel całej postępowej ludności nadal posiada niemało niezłomnych obrońców swego honoru, którzy tradycyjnie, jak to miało miejsce z tragedią w lesie katyńskim, wszystko zwalają na Niemców).

A jednak, kto w rzeczywistości został pogrzebany pod murami byłego więzienia w Wilejce? Kto i kiedy dokonał aktu wandalizmu? Z tymi pytaniami zwróciłem się do kompetentnego specjalisty, kandydata nauk historycznych Igora Kuzniecowa, który już wcześniej publikował na łamach "Głosu znad Niemna".

Niedawno byłem w Wilejce - opowiada on - Chciałem osobiście obejrzeć miejsce tragedii, aby zorientować się w sytuacji... Nawiasem mówiąc, obecnie w budynku byłego więzienia znajduje się obwodowa poradnia onkologiczna. Jesienią ubiegłego roku, obok rozpoczęto budowę nowego bloku leczniczego. W wykopie odnaleziono ludzkie kości. Niestety, ten fakt nie zaniepokoił miejscowych władz. Prace budowlane kontynuowano, a szczątki ofiar wandalizmu umieszczano w drewnianych skrzyniach i grzebano ponownie. Wszystko odbywało się cicho, z pominięciem niezbędnej naukowej ekshumacji.

Ale jak powiada przysłowie: "szydła w worku nie utaisz". O "odkryciach" w Wilejce dowiedziało się społeczeństwo. Rzecz zrozumiała, że zaistniały pytania, na które należało dać odpowiedź. Ograniczyć wyjaśnienie w tej sprawie stwierdzeniem, że są to szczątki tylko "wrogów ludu", jest niewystarczające. Mury więzienne pamiętają również powstańców 1863-1864r., patriotów z okresu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej, więźniów politycznych z lat przedwojennych. Gdyby te mury mogły przemówić, dowiedzielibyśmy się o strasznej tragedii setek ludzi.

I jeżeli o ofiarach faszyzmu napisano wiele książek (jedna z nich "Zbrodnie niemiecko-faszystowskich okupantów na Białorusi (1941-1944 r.)", to, co nam jest wiadomo o krwawych zbrodniach bolszewików? A przecież pomocnicy Stalina pozostawili krwawe ślady w historii naszego państwa.

Przypomnijmy, że we wrześniu 1939 r. do Wilejki wkroczyły przednie oddziały Czerwonej Armii, a za nimi wojska NKWD. Niebawem na terenie obwodu pojawiło się jeszcze siedem więzień. Z tego wynika, że wyzwolono, aby wtrącać za kraty?

Byłe carskie więzienie stało się więzieniem wewnętrznym NKWD na 210 osób. Jednak już w 1940 r. ta norma została przekroczona pięciokrotnie (akt kontroli z dn. 14 maja 1940 r.)

Należy pamiętać, że praktycznie co druga sprawa, rozpatrywana przez organa ponadsądowe, kończyła się wyrokiem opiewającym karę śmierci. Oprawcy zmuszeni byli "pracować" w pocie czoła, stosując najbardziej drastyczne sposoby zabijania. W Wilejce robiono to w sposób następujący: ofiarę prowadzono do specjalnie wykonanej na terenie więzienia ziemianki i tam duszono za pomocą paska (oszczędzano naboje, wszystko odbywało się po cichu - bez zbędnej strzelaniny).

- Rozmawiałem ze starymi mieszkańcami Wilejki - kontynuje p. Kuzniecow - którzy opowiedzieli, w jaki sposób w latach 1939-1940 wykonywano wyroki na "wrogach ludu".

Szczególnie masowe kaźnie miały miejsce w więzieniach po napaści Niemiec na ZSRR. Oprawcy mieli rozwiązane ręce, dzięki uchwale Biura KC KP (b)B z dn. 22 czerwca 1941 r. Oto wyciąg z protokołu:

"...o więźniach, przebywających w więzieniach Zachodnich obwodów, skazanych na najwyższy wymiar kary.

Uchwalono: zlecić towarzyszom Canawie i Matwiejewowi przekazać dyrektywę, dotyczącą wykonania wyroków na osobach skazanych na najwyższy wymiar kary, przetrzymywanych w więzieniach Zachodnich obwodów BSRR".

W tej sytuacji już nie trzeba było się ukrywać. Strzelaj, ile dusza zapragnie. I strzelano. Na początku więźniów z więzienia w Wilejce popędzono do Połocka, lecz Niemcy przecięli drogę. Trzeba było wracać "do domu". Rozstrzeliwano więźniów po drodze, a pozostałych - na dziedzińcu więzienia. Spieszyli się: Niemcy szybko parli na Wschód.

Możliwe, że wśród tych ofiar represji stalinowskich znalazł się Wacław Weber. Oto, co jest napisane o nim w akcie oskarżenia: "...ur. w 1891 r., Polak, ur. w M. Piaskach powiatu wołkowyskiego, wykształcenie średnie. Służył w carskiej armii, ukończył szkołę chorążych. W byłym polskim wojsku służył w latach 1920-21 w szarży porucznika. Żonaty, nie karany... Uczestnik kontrrewolucyjnej organizacji piłsudczyków..."

W podaniu, skierowanym na ręce Prokuratora ZSRR, żona Webera pisze, że jej mąż znajduje się w więzieniu w obwodzie wilejskim. "Za co mąż został aresztowany, nie jest mi wiadome - Pochodzi on z biednej rodziny... Mój mąż był także robotnikiem i urzędnikiem. W byłej Polsce żadnego stanowiska państwowego nie zajmował..."

Małżonka, będąc już na zesłaniu w Kazachstanie, błaga o pomoc: jest chora i nie może zdobyć środków do życia. Dodaje: "Moja prośba nie pozostanie głosem wołającego w pustyni".

Naiwni ludzie. Wierzyli i mieli płonne nadzieje. A przecież przed "wrogami ludu" była jedna droga - droga donikąd.

Tak było nie tylko w Wilejce. Archipelag Gułag - olbrzymi kraj. A Wilejka - maleńki punkcik w nim.

Waldemar PRECKAJŁO

PRZYGODA NAD SADZAWKĄ

W nr. 17 "Głosu" podzielił się swoimi wspomnieniami z okresu wojny p. Marian Bałtrosz z Lidy.

Niedawno otrzymaliśmy nową garść wspomnień autora. Oto one.

Urodziłem się w rodzinie kowala. Ojciec wstąpił do legionów, gdy miał 16 lat. Służył w pułku Laskowicza, który po I wojnie światowej gospodarzył w majątku Piatkowszczyzna koło Żyrmun. Po zwolnieniu z wojska ojciec pracował jako kowal w zaścianku Skorwody i utrzymywał dobre stosunki ze swoim byłym dowódcą.

Przed wojną 1939 r. ukończyłem dwie klasy szkoły powszechnej. Jak już wspomniałem, byłem łącznikiem placówki AK. Przenosiliśmy meldunki, a nieraz i broń krótką, oraz inne rzeczy, niezbędne w partyzantce.

W czerwcu 1944 r. przydarzył nam się taki oto przypadek. Pewnego dnia poszedłem z kolegami nad sadzawkę, z zamiarem zażycia kąpieli. Front niemiecki w tym czasie już się gwałtownie cofał.

Gdyśmy podeszli do sadzawki, ujrzeliśmy kąpiących się Niemców z patrolu drogowego. Nam kąpać się zabroniono, usiedliśmy więc na brzegu. Obok leżała odzież niemiecka. Niebawem przy drodze zatrzymał się samochód. Kąpiący się patrol zawołano i coś im głośno rozkazywano.

Taka okazja! A ja od dawna marzyłem o posiadaniu własnej broni... Więc szybko wyjmuję z kabury parabelkę, chowam w zanadrzu. W tym czasie powracają Niemcy w szybkim tempie się ubierają i pośpiesznie odjeżdżają. My, natomiast, ze zdobyczą pędzimy w krzaki.

O tym "wyczynie" musiałem się przyznać ojcu. Ojciec trochę mnie strofował i rozbroił bohatera, mówiąc, że ta broń jest dla mnie za ciężka. Musiałem się pogodzić ze stratą wymarzonej broni. Grunt to dyscyplina.

M. BAŁTROSZ ps. "Chudy"

Na tym zdjęciu, nadesłanym przez p. Reginę Linkowską z Koła Grodnian w Poznaniu, uwiecznione są członkinie Związku Strzeleckiego przy Fabryce Tytoniowej w Grodnie (rok 1934). Może ktoraś z czytelniczek na tym zdjęciu rozpozna siebie, lub swoich znajomych. Prosimy o nadsyłanie informacji i wspomnień do redakcji "Głosu".

Stanisław Mikołajczyk

POLSKA ZGWAŁCONA

STRATA PATRIOTY I COŚ WIĘCEJ

ODCINEK XVII

Generał pojechał następnie do Kairu, a stamtąd na Gibraltar. I nawet tam, już w ostatnich godzinach swego życia, miał jeszcze trudności z Rosjanami. Ambasador Majski był tego samego dnia gościem gubernatora brytyjskiego. Sikorskiego umieszczono w takiej części domu gubernatora, aby nie miał możliwości spotkania się z Majskim.

Czwartego czerwca 1943 r. o jedenastej wieczorem, samolot typu Liberator z Sikorskim na pokładzie, oderwał się ciężko od krótkiego pasa startowego w Gibraltarze i jakby zdmuchnięty porywem wiatru, całą siłą zwalił się do wody. Sikorski, jego córka, cała jego asysta i poseł brytyjski Victor Cazalet (wyznaczony mu do pomocy przez Churchilla) ponieśli śmierć. Uratował się tylko pilot - Czech z pochodzenia.

Polska, a z nią cały świat, straciły wielkiego człowieka.

W dniu 6 lipca, król Jerzy VI wyraził głęboki żal z powodu śmierci naszego przywódcy, następnie złożył mu również.wzruszający hołd Churchill.

Byłem w częstym kontakcie z Generałem Sikorskim - powiedział on w Izbie Gmin. Miałem do Niego wielki szacunek i podziwiałem Jego równowagę i spokoju pełną godność w obliczu wielu doświadczeń i trudnych problemów. Był On wyjątkowo wybitną jednostką, jako polityk, a także jako żołnierz. Jego umowa z marszałkiem Stalinem z dnia 30 lipca 1941 r., była przykładem Jego wyjątkowej wizji politycznej. Żył On do śmierci tym przekonaniem, że wszystko musi być podporządkowane wspólnej walce z wrogiem, i z wiarą, że powstanie lepsza Europa, w której wielka i niepodległa Polska odgrywać będzie zaszczytną rolę. My, Brytyjczycy, zarówno tu, jak i w naszej Wspólnocie Narodów i naszym Imperium odczuwamy głęboko tę stratę naszych sprzymierzeńców Polaków. Dotrzymując naszych gwarancji wypowiedzieliśmy wojnę Niemcom, gdy Hitler zaatakował Polskę. Wyrażamy im współczucie i wiarę w ich nieśmiertelne wartości, przyrzekając równocześnie, że zrobimy wszystko, aby praca Generała Sikorskiego nie poszła na marne.

Rosjanie, którzy potępiali go zaledwie kilka dni temu, mówili teraz o nim, jako o wielkim człowieku. Pogląd ten inni alianci wyrażali szczerze, zaś Rosjanie w sposób pełen hipokryzji.

Spotkałem się z Churchillem w dniu 8 lipca 1943 r., w jego gabinecie pod numerem 10 na ulicy Downing i podziękowałem mu za wygłoszenie tej pełnej uznania mowy.

"Wygłosiłem ją nie tylko z uwagi na generała Sikorskiego, ale i z uwagi na Polskę", odpowiedział mi premier. "Kochałem tego człowieka. Był on naprawdę wielkim mężem stanu w tej wojnie. Kocham też i Polskę. Gdy Hitler zaatakował wasz Kraj, domagałem się, aby Wielka Brytania wypowiedziała wojnę natychmiast. Będę walczył o wolność Polski. Będę walczył o Polskę silną i niepodległą i nigdy nie przestanę o to walczyć".

Skierowaliśmy następnie naszą rozmowę na trudną sytuację, jaka zaistniała pomiędzy Polską i Rosją.

"Rosjanie to dziwni ludzie", westchnął Churchill. "Trudno ich czasami zrozumieć. Wyłazi z nich tak często ich dzika, prymitywna natura". Nieco później powiedział on jeszcze: "Pamiętam, że pewnego razu, gdy Stalin był moim gościem, to zachowywał się tak brutalnie i tak mu brakowało taktu, że zmuszony byłem dać mu ostrą odprawę. Musiałem się sam zachować po grubiańsku. Będziemy mieli z nim dużo kłopotów", kontynuował Churchill. "Niech mi Pan wierzy. Ale niech mi Pan też wierzy, gdy mówią, że ja będę zawsze po waszej stronie."

W tej atmosferze zerwanych stosunków polsko-rosyjskich, zostałem mianowany premierem w dniu 14 lipca 1943 r. Postaraliśmy się oczywiście najpierw o zgodę polskiego parlamentu podziemnego za pomocą kontaktów radiowych z Londynu.

Warunki, w jakich działało nasze Podziemie, były ogromnie niepokojące. W dodatku do wielkich trudności, jakie stwarzało operowanie tajnych sił, atakowanych nieustannie przez wojska Hitlera i nękanych polowaniami Gestapo, byliśmy pod presją pierwszych przejawów "pomocy" ze strony Sowietów. Czerwoni zrzucali do Polski spadochroniarzy, ale nie w tym celu, aby nieść nam pomoc wojskową, czy też wsparcie moralne, tylko po to, aby przygotować grunt do politycznego opanowania naszego kraju. Byli oni uzbrojeni w pierwszym rzędzie w środki propagandy. Ich pomoc fizyczna polegała na niezręcznym rzuceniu granatu do mieszkania, lub na zebranie, na którym znajdowali się Niemcy, a czasami i Polacy.

Rząd Polski robił stałe wysiłki w tym kierunku, aby zharmonizować walkę Podziemia z poczynaniami Armii Czerwonej. W grudniu 1941 r., w czasie swego pobytu w Moskwie, generał Sikorski wypracował porozumienie z gen. Żukowem. Zastrzegało ono harmonizowanie akcji wewnątrz Polski, na co Żukow, gen. NKWD wyraził zgodę, ale tylko słownie. Był on wtedy oficerem łącznikowym przy Armii Polskiej. Po powrocie do Londynu, Sikorski otrzymał wiadomość, że Stalin odrzucił to porozumienie.

Mimo tej formalnej umowy, Stalin w dalszym ciągu wysyłał do Polski swoich skoczków. Przed końcem grudnia 1941 r., komendant Armii Krajowej, gen. Grot-Rowecki skontaktował się z dowódca tych spadochroniarzy. Ten właśnie ich dowódcą przesłał Stalinowi przez Londyn prośbę Polaków o ściślejszą współpracę. Wszystko, co otrzymaliśmy w zamian, to było pozwolenie Stalina na informowanie go o działalności naszego Podziemia. Rosjanie zgodzili się na dostarczanie im informacji, dotyczących militarnych operacji nazistów, odmówili jednak zgody na współpracę z tymi, którzy dostarczali tych wartościowych wiadomości.

CDN

5 ИЮНЯ, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 17.00. «Першая гістарычная...». Тэленарыс. **17.30.** «Ты-дзень». Інфармацыйная праграма. (Гр.). **17.50.** Да выбараў у мясцовыя Саветы. (Гр.). **18.00.** АТН. **18.10.** «Кантакт». Публіцыстычная праграма. (Гр.). **18.45.** «На добры лад». **19.05.** «Творцы». Народны артыст СССР Фёдар Шмакаў. **19.35.** Вертыкаль. Пошта прэзідэнта. **20.05.** Спартыўны тэлекур'ер. **20.20.** Пратакол. Міжнародная праграма. **20.40.** Калыханка. **21.00, 23.00.** Навіны. **21.35.** Кліп-канцэрт. **21.45.** Лідзія Федасеева-Шукшына ў маст. фільме «Букет мімозы і іншыя кветкі». **23.15.** «Іспанія -- краіна вячэрняй зоркі». Відэафільм. Частка 1-я. **0.05.** Шоу-прагноз. **0.10.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 17.00, 20.00. Время. **17.15.** «Угадай мелодию». Телеигра. **17.40.** В эти дни 50 лет назад. **17.55.** Час пик. **18.15.** Премьера телесериала «Жозефина, или Комедия тщеславия». 1-я серия. **19.05.** «Мы». Авторская программа В. Познера. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Приключения частного детектива Нестора Бурмы». Телесериал. **21.30.** Версии. **21.45.** Легкая атлетика. Международные соревнования ИААФ - Гран-при мемориал братьев Знаменских. **22.35.** Пресс-клуб. **23.30.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **00.00.** Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ». 17.15. «Купить - не купить». **17.25.** Баскетбол. Финал чемпионата НБА. **18.25.** Устами младенца. **19.00, 22.00.** Вести. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Пряжка из Волверкота». Худ. фильм. **20.45.** Репортер. **21.00.** Без ретуши. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** Пушкинские дни. «Маленькие трагедии». Худ. телефильм. 1-я серия.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? **09 00** "Мода на успех". Сериал пр-ва США. **09 30** Музыкальная программа для детей. **09 50** Мультфильм. **10 00** Новости. **10 10** Мама и я. **10 25** Дошкольники дома. **10 50** Поговорим о детях. **10 55** Английский язык для детей. **11 05** "Доктор Квинн". Сериал пр-ва США. **11 50** Музыкальная программа. **12 00** Программка для животных. **12 20** Что меня беспокоит. **12 30** Мир людей. **13 00** Новости. **15 05** Охотники за тайнами. **15 15** Энциклопедия второй мировой войны. **15 35** Тайная история СССР. **15 50** Программа дня. **16 00** Музыкальный журнал. **16 30** Программа для подростков. **16 55** Музыкальная программа. **17 00** "Мода на успех". Сериал пр-ва США. **17 25** Фестивальная студия. **17 40** Играй с нами. **18 00** Телеэкспресс. **18 20** Публицистическая программа. **19 10** "Марфи Браун". Сериал пр-ва США. **19 35** Юбилейная программа. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** Телетеатр. **22 30** Пульс дня. **22 45** Неделя президента. **23 20** Миниатюры. **23 30** Тележурнал. **00 00** Новости. **00 20** "Колено Клары". Фильм пр-ва Франции. **02 00** Развлекательная

ПОЛЬША-2. 09 30 Комедийный сериал пр-ва Испании. **10 00** Мир женщин. **10 30** Портреты с натуры. **11 00** Мультсериал. **11 25** Телетурнир. **11 50** Сообщество в культуре. **12 15** Музыкальная программа. **12 20** Спортивная студия. **13 00** Документальный сериал. **13 50** Краковские легенды. **14 00** Панорама. **14 20** "Дворец в оливках". Сериал пр-ва Франции. **15 00** Музыкальный журнал. **15 50** Мульсериал. **15 55** Приветствие. **16 00** Мульсериал. **16 30** Летный журнал. **17 00** Аппетит на здоровье. **17 30** Футбольный журнал. **18 00** "Кровные узы". Сериал пр-ва Англии. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **20 00** Телетурнир. **20 35** Сказки не только для детей. **21 00** "Алло, алло". Сериал пр-ва Англии. **21 30** Автожурнал. **22 00** Панорама. **22 35** "Эмилия". Сериал пр-ва Канады. **23 25** Телеклуб поэтов. **23 50** Балетная программа. **00 00** Международный журнал репортеров. **00 30** Дайте знак жизни. **01 00** Панорама. **01 05** Концерт.

6 ИЮНЯ, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 7.35. Ранішні кактэйль. **7.50.** Люстэрка Сі-эн-эн. **8.05.** Дзень стагоддзя. **8.10.** Вертыкаль. Пошта прэзідэнта. **8.40.** Мультфільм. **8.50.** Выпускны экзамен па беларускай і рускай мовах за курс сярэдняй школы. **9.00.** Студыя «Палітыка». **9.15.** Тураб'ектыў. Падарожжы, сустрэчы, адпачынак. **9.35.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **10.30.** Камп'ютэрны палігон. **11.00.** «Усё пра ўсё». Інфармацыйна-пазнавальная праграма. **11.20.** «Прыгоды сабакі Цывіля». Маст. фільм (Польша). 1-я і 2-я серыі. **12.25.** «Нов і К»-топ-рэвю. **15.00, 21.00, 23.00.** Навіны. **15.10.** «Дзяржаўная граніца». Маст. фільм. Фільм 4-ы. «Чырвоны пясок». 2-я серыя. **16.25.** Мультфільм. **16.35.** Вечары беларускай камернай музыкі. **16.50.** «Памежжа». (Гр.). **17.10.** Партрэт у інтэр'еры. Член-карэспандэнт АН Беларусі Геральд Маньшын. **17.30.** Урокі Наталлі Наважылавай. **18.00.** АТН. **18.10.** Кола думак. Дырэктар СШ № 32 г. Гродна І.А.Папоў (Гр.). **18.40.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.50.** Калаж. Праграма для дзелавых людзей. **19.15.** Мост. **19.45.** SOS. **19.50.** «Маё каханне, мой смутак». **20.20.** Эканамікст. **20.30.** Скрыжалі. Нараджэнне дэмакратыі. **20.40.** Калыханка. **21.35.** Студыя «Палітыка». **21.50.** Кліп-канцэрт. **22.05.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **23.15.** Футбол. Алімпійскі адборачны турнір. Зборная Беларусі - зборная Галандыі. 2-гі тайм. **0.05.** Шоу-прагноз. **0.10.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 17.00, 20.00. Время. **17.15.** «Угадай мелодию». Телеигра. **17.40.** Дикое поле. **17.55.** Час пик. **18.20.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 2-я серия. **19.05.** Тема. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.00.** Время. **20.40.** Из первых рук. **20.55.** «Пари». Худ. фильм. **22.15.** Версии. **22.30.** Визит к кинотавру... Дневник кинофестиваля. **22.40.** Кабаре «Все звезды». **23.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **23.50.** Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 16.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Ритмика. **7.40.** Звезды говорят. **7.45.** Требуются... требуются... **7.50.** Время деловых людей. **8.15.** Телегазета. **8.20.** Всемирные новости Эй-би-си. **13.20.** «Деловая Россия». **15.05.** Там-там новости. **15.20.** Праздник каждый день. **15.30.** «Одиссея». Худ. фильм. 7-я серия. **15.55.** Клип-антракт. А.Салбиев. **16.20.** Новая линия. **16.50.** «Никто не забыт». **16.55.** «Моя война». В.Варенников. **17.25.** Пушкинские дни. «Наперсница волшебной старины». Программа В.Непомнящего. **18.10.** L-клуб. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Облако-рай». Худ. фильм. **21.00.** «Домино Михаила Боярского». **21.30.** Я -- лидер. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** «Маленькие трагедии». Худ. телефильм. 2-я серия.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? **09 00** "Первые поцелуи". Сериал пр-ва Франции. **09 30** Все для детей. **10 00** Новости. **10 10** Мама и я. **10 25** Дошкольники дома. **10 50** Поговорим о детях. **10 55** Английский язык для детей. **11 00** "Джулия Джокер". Сериал пр-ва Германии. **11 50** Музыкальная программа. **12 00** Рынок труда. **12 20** Приглашение к столу. **12 30** Возвращение к природе. **12 50** Сто лет. **13 00** Новости. **13 10** Агробизнес. **13 15** Образовательное телевидение. **13 15** Сельскохозяйственный журнал. **13 40** Атом, звезды, жизнь. **13 55** Книга чудес техники. **14 10** Великие открытия в науке и технике. **14 25** Атом, звезды, жизнь. **14 40** Камни с той и не с той Земли. **14 55** Счет математики. **15 10** Кухня. **15 25** Джойстик. **15 45** В мире науки. **15 50** Программа на вечер. **16 00** Музыкальная программа. **16 30** Экологический журнал. **17 00** "Первые поцелуи". Сериал пр-ва Франции. **17 25** Фестивальная студия. **18 00** Телеэкспресс. **18 20** Ария со смехом. **18 40** Автомания. **19 10** Мультсериал. **19 30** Сенсация XX века. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** "Парад". Фильм пр-ва США. **22 45** Пульс дня. **23 05** Сейсмограф. **23 15** Люди, власть, деньги. **00 00** Новости. **00 15** Документальный фильм. **01 20** Родом из Польши. **01 50** Пусть кто-то подумает о нас. **02 10** Юбилейная программа. **02 30** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. **08 10** Спортивная программа. **08 20** Утренний гость. **08 30** Английский язык. **08 40** Дневник страны. **09 00** Местная программа. **09 30** "Радиороманс". Сериал пр-ва Польши. **10 05** Мир женщин. **10 30** Магия кино. **11 00** Телесериал. **11 25** Телетурнир. **11 50** Телетеатр. **14 00** Панорама. **14 20** "Запретная любовь". Сериал пр-ва Испании. **15 10** Рок-программа. **15 45** Мультсериал. **15 50** Приветствие. **16 00** Телесериал. **16 30** Спортивная студия. **17 00** Обзор кинохроник. **17 30** Телетурнир. **18 00** Тележурнал. **18 10** В тени Кремля. **18 40** Католическая программа. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **20 00** Телетурнир. **20 35** Мультсериал. **21 00** Панорама. **21 25** Танцевальный конкурс Евровидения. **23 30** "Путешествие за океан". Комедия пр-ва Израиля. **01 00** Панорама. **01 05** "Маскарад". Фильм пр-ва Польши.

7 ИЮНЯ, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 7.35. Ранішні кактэйль. **7.50.** Эканамікст. **8.00.** Люстэрка Сі-эн-эн. **8.15.** Студыя «Палітыка». **8.30.** «Маё каханне, мой смутак». **9.00.** Скрыжалі. **9.05.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **10.00.** «Зорная ростань». Тэлевізійны конкурс маладых артыстаў эстрады. Перадача 10-я. **10.55.** Тэлеклуб «Гаў-гаў». **11.20.** «Прыгоды сабакі Цывіля». Маст. фільм. 3-я і 4-я серыі. **12.15.** Відзьма-нявідзьма. **15.00, 21.00, 23.00.** Навіны. **15.10.** «Дзяржаўная граніца». Маст. фільм. Фільм 5-ы. **16.20.** Каралі гітары. Музычная праграма. **16.50.** Тэлесябрына. **17.30.** Студыя «Ч/б». Выхаванне дзяцей жорсткасцю?.. **18.00.** АТН. **18.10.** Слова. Мастацкая праграма. (Гр.). **18.50.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **19.10.** Эканамікст. **19.20.** «Карт-бланш». **19.50.** Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Беларусі - зборная Галандыі. 1-ы тайм. **20.45.** Калыханка. **21.35.** Студыя «Палітыка». **21.50.** 5 + 5. Інфармацыйна-рэкламны выпуск. (Гр.). **22.05.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **23.15.** Дзень стагоддзя. **23.20.** Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Беларусі - зборная Галандыі. 2-гі тайм. **0.10.** «Курыца». Мультфільм для дарослых. **0.20.** Шоу-прагноз. **0.25.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 5.00. Телеутро. **8.00, 23.45.** Новости. **8.20.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 3-я серия. **9.05.** В мире животных (с сурдопереводом). **9.40.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **10.10.** Природа мира. Научно-популярный сериал. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **15.00.** Домисолька. **15.20.** «Путешествие в прошлое». Мультсериал (США). **15.50.** Фан-клуб. **16.00.** Шпаргалка. **16.05.** «Элен и ребята». Молодежный сериал. **16.30.** Тин-тоник. **17.00, 20.00.** Время. **17.15.** «Угадай мелодию». Телеигра. **17.40.** В эти дни 50 лет назад. **17.55.** Час пик. **18.15.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 3-я серия. **19.05.** Избранницы. Авторская программа Э.Рязанова. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Футбол. Отборочный матч чемпионата Европы. В перерыве -- Новости. **22.45.** Магик-шоу. **23.15.** Теннис. Открытый чемпионат Франции.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Ритмика. **7.40.** Звезды говорят. **7.45.** Требуются... требуются... **7.50.** Время деловых людей. **8.15.** Телегазета. **8.20.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.45.** Формула 730. **9.15.** Ключевой момент. **9.25.** Музыкальный экспромт. **9.35.** «Санта-Барбара». **13.20.** «Деловая Россия». **15.05.** Там-там новости. **15.20.** Праздник каждый день. **15.30.** Чья сторона? **16.20.** Новая линия. **16.50.** Карьера. **17.20.** «Россия. Объяснение в любви». Премьера художественно-публицистического цикла. Фильм 3-й. **17.50.** «Русская нефть». **18.10.** «Сиди и смотри». Юмористическая программа. **18.25.** Своя игра. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». **20.30.** Рек-тайм. **21.05.** Тихий дом. «На кинофестивале в Канне». Программа С.Шолохова. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** «Маленькие трагедии». Худ. телефильм. 3-я серия.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? **09 00** "Мода на успех". Фильм пр-ва США. **09 30** Все для детей. **09 50** Мультфильм. **10 00** Новости. **10 10** Мама и я. **10 25** Дошкольники дома. **10 50** Поговорим о детях. **10 55** Английский язык для детей. **11 00** "Слава". Сериал пр-ва США. **11 50** Музыкальная программа. **12 00** От колыбели до детского сада. **12 20** Малая энциклопедия. **12 30** Тележурнал. **12 55** Наше государство. **13 00** Новости. **13 10** Агробизнес. **13 15** Образовательное телевидение. **13 15** Сельскохозяйственная программа. **13 40** Музыка рассказывает. **14 15** Орфография. **14 30** Книга. **15 00** Портрет современной польской прозы. **15 30** Витражи. **15 40** Молодая Польша. **15 50** Программа на вечер. **16 00** Музыкальная программа. **16 30** Молодежный журнал. **16 55** Музыкальная программа. **17 00** "Мода на успех". Фильм пр-ва США. **17 25** Фестивальная студия. **18 00** Телеэкспресс. **18 20** Спортивная студия. **20 20** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** "Опасность". Фильм пр-ва США. **22 45** Пульс дня. **23 00** Всегда вечером. **23 35** Не для всех пришел мир. **00 00** Новости. **00 20** "Реквием". Фильм пр-ва Италии. **01 50** Документальный фильм.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. **08 10** Спортивная программа. **08 20** Утренний гость. **08 30** Английский язык. **08 40** Дневник страны. **09 00** Местная программа. **09 30** "Все, кроме любви". Сериал. **10 00** Трансляция заседаний сейма. **14 00** Панорама. **15 55** Приветствие. **16 00** "Виджет". Сериал пр-ва США. **16 30** Спортивная студия. **17 00** Животные вокруг нас. **17 30** Телетурнир. **18 00** Развлекательная программа. **18 30** Киносеанс. **18 55** Розыгрыш лото. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **20 00** Колесо фортуны. **20 35** Тележурнал. **21 00** На перепутье. **21 50** Спортивная программа. **22 35** Экспресс репортеров. **23 05** Театральная студия. **00 50** От коммунизма до демократии. **01 00** Панорама. **01 05** Новое и старое. **01 55** Музыкальная программа. **03 50** Спортивная студия.

8 ИЮНЯ, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 7.35. Ранішні кактэйль. **7.50.** Эканамікст. **8.00.** Люстэрка Сі-эн-эн. **8.15.** Студыя «Палітыка». **8.30.** Пратакол. Міжнародная праграма. **8.45.** Дзень стагоддзя. **8.50.** Выпускны экзамен па матэматыцы за курс базавай школы. **9.00.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **9.55.** «Цёмны пакой». Адказнікі ад арміі. **10.25.** Урокі Наталлі Наважылавай. **10.55.** «Каралеўскае паляванне». **11.35.** «Прыгоды сабакі Цывіля». Маст. фільм. 5, 6, 7-я серыі. **15.00, 21.00, 23.00.** Навіны. **15.10.** «Залатая ліра» ў Шклове. Частка 1-я. **16.10.** «Беларускі дом». II Міжнародны кангрэс беларусаў свету. Перадача 1-я. **16.50.** Да 500-годдзя Мірскага замка. **18.00.** АТН. **18.10.** Наша здароўе. (Гр.). **18.35.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.45.** «Крок». «Своечасова». **19.25.** Шматгалоссе. Дні культуры Віцебска ў Латгаліі. **19.55.** «Маё каханне, мой смутак». **20.25.** Студыя «Эксклюзіў». **20.40.** Калыханка. **21.35.** Студыя «Палітыка». **21.50.** 5 + 5. Інфармацыйна-рэкламны выпуск. (Гр.). **22.05.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **23.15.** «Іспанія - краіна вячэрняй зоркі». Відэафільм. Часткі 2-я і 3-я. **0.45.** Шоу-прагноз. **0.55.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 5.00. Телеутро. **8.00, 0.25.** Новости. **8.20.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 4-я серия. **9.10.** Песни казачьей воли. **9.35.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **10.05.** Природа мира. Научно-популярный сериал. **14.00.** Новости. **14.20.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **15.00.** Мультитроллия. **15.20.** На балу у «Золушки». **15.40.** Компьютер-холл. **16.00.** Очень короткие новости. **16.05.** «Элен и ребята». Молодежный сериал. **16.30.** ... До шестнадцати и старше. **17.00, 20.00.** Время. **17.20.** Лотто «Миллион». **17.55.** Час пик. **18.15.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 4-я серия. **19.05.** В гостях у власти. Пастырь. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Москва. Кремль. **21.00.** Век кино. «Страх вратаря перед одиннадцатиметровым». (Германия). **22.40.** Версии. **22.55.** Визит к кинотавру... Дневник кинофестиваля. **23.10.** В мире джаза. **23.35.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Полуфинал.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Ритмика. **7.40.** Звезды говорят. **7.45.** Требуются... требуются... **7.50.** Время деловых людей. **8.15.** Телегазета. **8.20.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.45.** Формула 730. **9.15.** Музыкальный экспромт. **9.35.** «Санта-Барбара». **13.20.** «Деловая Россия». **15.05.** Там-там новости. **15.20.** Праздник каждый день. **15.30.** Кенгуру. **16.20.** Мультконцерт. **16.35.** Новая линия. **17.05.** «Никто не забыт». **17.10.** «Россия. Объяснение в любви». Фильм 4-й. **17.40.** Эксповидео. **17.55.** Баскетбол. Финал чемпионата НБА. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». **20.30.** Хроно. **21.05.** Клип-антракт. Н.Сенчукова. **21.10.** На политическом Олимпе. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** «Высокая мода в России». **23.35.** Экран криминальных сообщений.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? **09 00** "Безопасная пристань". Сериал пр-ва Новой Зеландии. **09 30** Для детей. **09 45** Гимнастика. **09 50** Мультсериал. **10 00** Новости. **10 10** Мама и я. **10 25** Дошкольники дома. **10 50** Поговорим о детях. **10 55** Английский язык для детей. **11 05** "Репортер идет по следу". Сериал пр-ва Канады. **11 55** Музыкальная программа. **12 00** Кулинарная программа. **12 20** Это легко. **12 30** Таков мир. **13 00** Новости. **13 10** Агробизнес. **13 15** Образовательное телевидение. **13 15** Сельскохозяйственная программа. **13 40** Встречи с природой. **14 00** Это неправда, что... **14 05** Быстрая и ленивая вода. **14 20** Животные мира. **14 50** Такой пейзаж. **15 10** Робинзоны. **15 25** Это неправда, что... **15 30** Клипер. **15 50** Программа дня. **16 00** Развлекательная программа. **16 30** Экологический телетурнир. **17 00** "Безопасная пристань". Сериал пр-ва Новой Зеландии. **17 25** Мультсериал. **18 00** Телеэкспресс. **18 15** Киножурнал. **18 40** Семья - семье. **19 05** "Доктор медицины". Сериал пр-ва США. **19 30** Католический журнал. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** "Жар тропиков". Сериал пр-ва Канады. **22 05** Только в первой программе. **22 50** Сатирическая программа. **23 00** Правительственный журнал. **23 10** Полицейский журнал. **23 25** Пегас. **00 00** Хозяйственные новости. **00 20** Документальный фильм. **01 05** Телетеатр. **02 00** "Все молодые". Фильм пр-ва Франции.

ПОЛЬША- 2. 09 30 "Семейные узы". Сериал пр-ва США. **10 00** Трансляция заседаний сейма. **14 00** Панорама. **15 55** Приветствие. **16 00** "Зверинец". Сериал пр-ва Австралии. **16 30** Спортивная студия. **17 00** Программа о животных. **17 30** Телетурнир. **18 00** Документальный фильм. **18 40** От коммунизма до демократии. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **20 00** Один из десяти. **20 35** Клуб пана Рыся. **21 00** Спортивная студия. **22 00** Панорама. **22 35** "Посланец". Фильм пр-ва Англии. **00 30** Культурно-публицистическая программа. **01 10** Панорама. **01 15** Арт-ночь.

9 ИЮНЯ, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 7.35. Ранішні кактэйль. **7.50.** Эканамікст. **8.00.** Люстэрка Сі-эн-эн. **8.15.** «Маё каханне, мой смутак». **8.50.** Выпускны экзамен па беларускай і рускай мовах за курс сярэдняй школы. **9.00.** Студыя «Палітыка». **9.15.** «Сенсацыя». Маст. фільм. **10.10.** «Крок». «Своечасова». **10.40.** Аўта-парк. **10.55.** «Мой свет». Як нараджаецца музыка? Дзіцячы музычны фестываль «Халі-хало» ў Наваполацку. **11.35.** «Кур'ер». Маст. фільм. **15.00, 21.00, 23.00.** Навіны. **15.10.** «Дзяржаўная граніца». Маст. фільм. **16.20.** Тэлефільмы. **16.40.** «Беларускі дом». II Міжнародны кангрэс беларусаў свету. Перадача 2-я. **17.20.** Парады агароднікам. **17.40.** «Так гэта было...». Пра генерала Іванова. **17.45.** Клаксон. **17.55.** Тэлеанонс. **18.00.** АТН. **18.10.** Толькі па пятніцах. (Гр.). **18.50.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **19.00.** Адказныя асобы інфармуюць. (Гр.). **19.20.** Параграф «Пратакола». Праблемы працаўладкавання бежанцаў. **19.50.** Эканамікст. **20.00.** «Ваўчок-шоу». Забаўляльная праграма. **20.25.** SOS. **20.30.** Скрыжалі. **20.40.** Калыханка. **21.35.** Студыя «Палітыка». **21.50.** Кліп-канцэрт. **22.00.** «Акалада». Шоу Сержа Алібастрава. **22.30.** Крыстафер Лі і Джулія Гловер у маст. фільме «Тэатр смерці». (Вялікабрытанія). **0.15.** Пад купалам Сусвету. **0.25.** Шоу-прагноз.

1 КАНАЛ. 5.00. Телеутро. **8.00, 23.55.** Новости. **8.20.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 5-я серия. **9.10.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **9.50.** Мультфильм. **10.00.** «Природа мира». Научно-популярный сериал. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **15.00.** «Белый клык». Телесериал для детей. **15.30.** Волшебный мир, или Синема. **16.00.** Шпаргалка. **16.05.** Рок-урок. **17.00, 20.00.** Время. **17.20.** Человек и закон. **17.50.** Бомонд. **18.10.** «Жозефина, или Комедия тщеславия». Телесериал. 5-я серия. **19.00.** Поле чудес. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Приключения частного детектива Нестора Бурмы». Телесериал. **21.30.** Версии. **21.45.** Взгляд. **22.30.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Полуфинал. **23.20.** Музобоз.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Ритмика. **7.40.** Звезды говорят. **7.45.** Требуются... требуются... **7.50.** Время деловых людей. **8.15.** Телегазета. **8.20.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.45.** Формула 730. **9.15.** Музыкальный экспромт. **9.25.** Ключевой момент. **9.35.** «Санта-Барбара». **13.20.** «Деловая Россия». **15.05.** Там-там новости. **15.20.** Праздник каждый день. **15.30.** Компас «Роста». **16.20.** Новая линия. **16.50.** Клип-антракт. В.Цыганова. **16.55.** Дисней по пятницам. «Дэвид Крокет -- король диких земель». Худ. фильм. **18.35.** «Никто не забыт». **18.40.** Горячая десятка. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». **20.30.** Джентльмен-шоу. **21.05.** «К-2» представляет: «Фрак народа». **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** Волейбол. Мировая лига. Россия -- Япония. **23.40.** Экран криминальных сообщений.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? **09 00** "Мода на успех". Сериал пр-ва США. **09 30** Все играет. **09 45** Съешь это сам. **10 00** Новости. **10 10** Мама и я. **10 25** Дошкольники дома. **11 00** "Каттс и его пес". Сериал пр-ва Канады. **11 45** Музыкальная программа. **12 05** Большой и маленький человек. **12 15** Сделай это вместе с нами. **12 30** Родом из Польши. **13 00** Новости. **13 10** Агробизнес. **13 15** Образовательное телевидение. **13 15** Сельскохозяйственная программа. **13 45** Репортаж. **14 05** Какая школа? **14 10** Умирающие профессии. **14 20** Образовательные иновации. **14 40** О каникулах перед каникулами. **14 55** Этого еще не было. **15 05** Какие мы. **15 25** Репортаж. **15 50** Программа на вечер. **16 00** Для молодежи. **16 30** Рок-рапорт. **16 55** Музыкальная программа. **17 00** "Мода на успех". Сериал пр-ва США. **17 25** Программа для детей. **18 00** Телеэкспресс. **18 20** Тележурнал. **18 30** Культурно-публицистическая программа. **19 05** Свидание втемную. **19 50** Сатирическая программа. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** "Дом игры". Фильм пр-ва США. **22 50** Пульс дня. **23 10** Тележурнал. **23 25** Дебюты. **00 00** Новости. **00 15** Близкие встречи. **00 45** "Похититель сердец". Фильм пр-ва США. **02 20** Рок-рапорт.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. **08 10** Спорт. **08 20** Утренний гость. **08 30** Английский язык. **08 40** Новости. **09 00** Местная программа. **09 30** Сериал пр-ва США. **10 00** Трансляция заседаний сейма. **14 00** Панорама. **15 55** Приветствие. **16 00** Спортивная студия. **17 00** Развлекательная программа. **17 30** "Нескучные дни". Сериал пр-ва США. **17 55** Документальный фильм. **18 10** Внутренний пейзаж. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **20 00** Один из десяти. **20 35** Концерт. **21 00** Весело или грустно. **21 50** Спортивная программа. **22 00** Панорама. **22 30** Развлекательная программа. **22 40** Сатирическая программа. **23 10** "Первый день". Фильм пр-ва США. **00 40** Документальный фильм. **01 05** Панорама. **01 10** Концерт. **02 00** Музыкальная программа. **03 50** Спортивная студия.

10 ИЮНЯ, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Эканамікст. **8.10.** Люстэрка Сі-эн-эн. **8.25.** Скрыжалі. **8.30.** Спортпляцоўка. **8.50.** Існасць. **9.35.** Скарбы. (Гр.). **9.55.** Веснавыя рытмы. Міжнародны конкурс па спартыўных танцах. **10.45.** Здароўе. Тэлечасопіс. **11.00.** «Лулу -- анёл кветак». Мультсерыял. **11.40.** Студыя «Калыханка». Мульціклуб. **12.05.** «Чарадзей Лад і сем прынцэс». Музычная казка. Часткі 3-я і 4-я. **12.35.** «Крок». «Жывая зямля». **12.55.** За дырыжорскім пультам -- Вальтэр Мнацаканаў. **13.25.** Тэлеанонс. **13.30.** Позірк у будучыню. «Пасля 2000 года». **13.55.** Шматгалоссе. Горад высокай энергіі. **14.45.** «Залатая ліра» ў Шклове. Частка 2-я. **15.45.** Калумбус. Высокі стыль. **16.00.** «Кайстра». Забаўляльная праграма. **16.35.** Мультфільм. **16.45.** «Зорная ростань». Тэлевізійны конкурс маладых артыстаў эстрады. Перадача 11-я. **17.50.** «Тралічная спёка». Маст. фільм. **18.50.** Тэлевізійны арт-клуб. «Сустрэчы ў рускім тэатры». **19.40.** Суботнік. Гумарыстычная праграма. **20.00.** Міжнародныя спартыўныя навіны. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Рэзананс. **21.45.** «Нов і К»-топ-рэвю. **22.25.** «Рускі транзіт». Маст. фільм. 3-я серыя. **23.25.** Відзьма-нявідзьма. **0.25.** Шоу-прагноз. **0.30.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 6.30. Телеутро. **7.45.** Слово пастыря. Митрополит Кирилл. **8.00, 0.40.** Новости. **8.20.** Лего-го. **8.50.** «Секреты моего лета». Телесериал для детей. **9.25.** Утренняя почта. **10.00.** Смак. **10.15.** Здоровье. Помоги себе сам. **10.50.** Провинция. Русская линия. **11.20.** X Международный фестиваль телепрограмм о народном творчестве «Радуга». **11.40.** Век кино. «Шпион в черном». **13.05.** Мультфильм. **13.25.** Зеркало. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** Большие гонки. **14.50.** К 50-летию Победы. Док. фильм. **15.40.** В мире животных. **16.20.** Смехопанорама. Ведущий Е.Петросян. **17.00, 20.00.** Время. **17.25.** Брэйн ринг. **18.15.** Луи де Фюнес в комедии «Жандарм и инопланетяне». **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Приключения частного детектива Нестора Бурмы». Телесериал. **21.30.** Что? Где? Когда? **22.35.** До и после. Ведущий В.Молчанов. **23.30.** Визит к кинотавру... Дневник кинофестиваля. **23.40.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Финал.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Звезды говорят. **7.30.** Продленка. **7.45.** «От винта». **8.00.** Пилигрим. **8.45.** Парламентская неделя. **9.30.** Футбол без границ. **10.15.** До Москвы - далеко. **11.00.** Любимые комедии. «Пес Барбос и необычный кросс», «Самогонщики». **11.45.** Мультконцерт. **12.10.** Мировая деревня. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Де факто. **13.35.** «Мегрэ и порядочные люди». Худ. фильм. Часть 1-я. **14.30.** Баскетбол. Финал Чемпионата НБА. **15.30.** Киноафиша. **15.45.** Праздник каждый день. **15.55.** Футбол. Чемпионат России. «Спартак» (Москва) - «Локомотив» (Москва). **17.55.** Музыка на десерт. **18.10.** Кто мы? «Не в силе Бог, а в правде». **19.25.** Киномарафон. «Пугало». Худ. фильм (США). **21.40.** Танц-экспресс. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** «Золотые страницы «Грэмми». Музыкальная программа.

ПОЛЬША-1.09 30 Сериал пр-ва Франции. **10 00** Новости. **10 10** Программа католической редакции для детей. **10 35** Программа для детей. **11 30** Цирк физиков. **11 50** Что вы на это. **12 00** "Динозавры". Документальный сериал. **13 00** Новости. **13 10** Страна. **13 35** Музыкальная программа. **14 00** Тележурнал. **14 30** Мультфильмы У. Диснея. **15 45** Телетеатр. **16 40** Тележурнал. **17 00** Телесериал. **17 25** Животные мира. **18 00** Телеэкспресс. **18 25** Тележурнал. **19 10** "Беверли хилз". Сериал пр-ва США. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** Художественный фильм. **23 00** Концерт. **00 00** Новости. **00 10** Репортаж с торжественного приема присяги. **00 35** Спортивная суббота. **01 00** "Год под знаком ружья". Фильм пр-ва США. **02 45** Развлекательная программа. **03 40** Художественный фильм.

ПОЛЬША-2. 09 00 Мультфильм. **09 25** Приветствие. **09 30** Местная программа. **10 30** Политический комментарий. **11 00** Военная программа. **11 30** Программа для детей. **12 30** Национальные меньшинства. **13 00** Академия польского кино. **14 35** Вторая программа. **14 45** От имени животных. **15 00** Народный вкус. **15 30** Жизнь рядом с нами. **16 00** Сериал пр-ва США. **16 45** Спортивная студия. **17 00** От имени животных. **17 30** Телетурнир. **18 00** Телетурнир. **18 50** От имени животных. **18 55** Розыгрыш лото. **19 00** Панорама. **19 10** Местная программа. **19 30** Семь дней - мир. **20 00** Телетурнир. **20 35** Сумасшедшие цифры. **21 00** Программа кабаре. **22 00** Панорама. **22 30** Слово на воскресенье. **22 35** Музыкальный журнал. **23 05** "Первый смертельный грех". Фильм пр-ва США. **01 00** Панорама. **01 05** Спортивная студия.

11 ИЮНЯ, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. «Музыка дажджу». Фільм-канцэрт. **8.40.** «Конан і яго маладыя байцы». Мультсерыял (ЗША). 5-я серыя. **9.10.** «Усе мы родам з дзяцінства». II рэспубліканскі фестываль юных талентаў у Віцебску. **10.40.** Пра шахматы і шахматыстаў. **11.20.** Урокі Наталлі Наважылавай. **11.50.** Тураб'ектыў. Падарожжы, сустрэчы, адпачынак. **12.10.** Усё нармальна, мама! Забаўляльная праграма. **12.40.** Аўта-парк. **12.55.** «Пасля Перамогі». Дак. серыял. **13.40.** Сімфанічныя прэм'еры. А.Мдзівані. Сімфонія № 7 «Паўночныя кветкі». **14.55.** «Кешка і гангстэры». Маст. фільм. **15.25.** Трэці тайм. Футбольны агляд. **16.10.** Запрашаем на вячоркі. Абрад «Сёмуха». Фальклорны ансамбль «Лявоніха». **17.00.** Стыль. **17.20.** Архіварыўс. «Парад казак» з балета П.Чайкоўскага «Спячая прыгажуня». **17.55.** Таямніцы свету. «Экспедыцыя». Навукова-папулярны серыял. 7-я серыя. **18.30.** Камп'ютэрны палігон. **18.55.** Абібок. **19.15.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) - «Шыннік» (Бабруйск). 2-гі тайм. **20.00.** Навіны. **20.35.** Калыханка. **20.55.** Ток-шоу «Карамболь». **21.25.** Шоу-прагноз. **21.35.** «Салодкія мроі». Маст. фільм (ЗША). **23.50.** Пад купалам Сусвету.

1 КАНАЛ. 6.30. Телеутро. **7.30.** Олимпийское утро. **8.00, 0.05.** Новости. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Мультфильм. **9.10.** Пока все дома. **9.40.** Хрустальный башмачок. **10.25.** Живое дерево ремесел. **10.30.** Служу России. **11.05.** Всемирная география. Тележурнал «Исследователь». **11.50.** Вся Россия. Между прошлым и будущим. **12.20.** «Ну, погоди». Мультфильм. Выпуски 1-й и 2-й. **12.40.** «С верой, надеждой и любовью». Фильм посвящен 5-летию служения Патриарха Алексия II. **13.00.** Под знаком «Пи». **13.45.** Спорт в обед. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** Вокзал мечты. Ю.Башмет. **15.10.** Клуб путешественников. **16.00.** Америка с М.Таратутой. **16.30.** «Флона на чудесном острове». Мультсериал. **16.55.** Торжественное собрание и концерт в честь Дня принятия декларации о государственном суверенитете Российской Федерации. **18.50.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Мужчины. **19.20.** «Дело было в Пенькове». Худ. фильм. **21.00.** Воскресенье. **21.50.** «Приключения частного детектива Нестора Бурмы». Телесериал. **23.15.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Финал. Мужчины.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Звезды говорят. **7.30.** Гостиница Деда Мазая. **7.45.** Золотой ключик. **8.00.** Большой хоккей. **8.40.** «Пресвятая Троица». Док. фильм. **9.00.** Доброе утро, Европа. **9.30.** Аты-баты... **10.05.** Русское лото. **10.50.** «Виват, гардемарины». Худ. фильм. **13.20.** Шесть соток. **13.40.** «Мегрэ и порядочные люди». Худ. фильм. Часть 2-я. **14.35.** Балет Санкт-Петербурга. «Призрачный бал». **15.20.** Праздник каждый день. **15.30.** В мире животных. **16.25.** «Поют драматические актеры». На Международном конкурсе им. А.Миронова. **17.00.** Волшебный мир Диснея. «Русалочка», «Винни Пух». **17.55.** «Живая легенда». И.Менухин. Концерт симфонического оркестра «Хунгарика». **19.25.** «Полис плаза». Худ. фильм. **21.10.** Коробка передач. **21.25.** У Ксюши. **22.30.** Река времени. **22.35.** Автомиг. **22.40.** Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». Гран-при Канады.

ПОЛЬША-1. 09 30 Фильм для детей. **09 55** Музыкальная программа. **10 20** Телеутро. **10 45** Тележурнал. **11 00** В старом кино. **13 00** Трансляция из Ватикана. **13 15** С камерой среди зверей. **13 30** Телеконцерт пожеланий. **14 00** Новости. **14 10** За семью горами. **15 20** "Ставка больше, чем жизнь". Сериал пр-ва Польши. **16 20** Антенна. **16 40** Тележурнал. **17 25** Духовная культура народа. **18 00** Телеэкспресс. **18 25** Стоит посмеяться. **18 50** Теледневник. **19 10** "Доктор Квинн". Сериал пр-ва США. **20 00** Вечеринка. **20 30** Новости. **21 10** "Скарлетт". Сериал пр-ва США. **22 05** Под эгидой кабаре. **22 35** Тележурнал. **23 00** Публицистическая программа. **23 30** Спортивное воскресенье. **00 30** "Женщина без памяти". Фильм пр-ва США. **02 00** Вокруг большой сцены.

ПОЛЬША-2. 08 00 Эхо недели. **08 30** Фильм для глухих. **09 15** Слово на воскресенье. **09 20** Приветствие. **09 30** Местная программа. **10 30** Приветствие. **10 35** События недели. **11 00** Отчизна. **11 15** Час с Ханной Берберой. **12 05** Театр для детей. **12 45** Вторая программа. **13 00** Художественный фильм. . **16 10** Путешествия во времени и пространстве. **17 00** "Радиороманс". Сериал пр-ва Польши. **17 35** Телетурнир. **18 00** Документальный фильм. **18 40** Не только о театре. **19 00** Спортивный тележурнал. **19 50** Местная программа. **20 00** Телетурнир. **20 35** Мультсериал. **20 55** Сумасшедшие цифры. **21 00** Специальная линия. **22 00** Панорама. **22 30** Музыкальный театр. **23 25** Сериал пр-ва Франции. **00 20** Музыкальный театр. **01 00** Панорама. **01 05** Спортивная студия.

Lekcja języka polskiego

dr Danuty KRAMARSKIEJ

i mgr Jadwigi BORYS

Temat: Czasownik - czas teraźniejszy i przeszły

Czasowniki wyrażają odbywające się w określonym czasie czynności i stany, które są związane z określonym wykonawcą czynności, bądź też z określonym przedmiotem (osobą, zwierzęciem, rośliną), podlegającym stanowi. Pytamy o nie: *co robi ktoś? coś? co się z kimś? z czymś dzieje?*

Wśród czasowników rozróżniamy **czasowniki dokonane** (oznaczające czynność zakończoną), oraz **niedokonane** (oznaczające czynność nie zakończoną). Można też dzielić czasowniki na **przechodnie** (mają stronę bierną) i **nieprzechodnie** (nie mają strony biernej).

Czasownik ma formy dwu liczb: **pojedyńczej i mnogiej.** Form liczby pojedyńczej używamy wówczas, gdy mówimy o jednej osobie (zwierzęciu, rzeczy), form liczby mnogiej - gdy mówimy o dwu, lub większej liczbie osób (zwierząt, rzeczy). Użycie jednej z liczb zależy od liczby podmiotu, o którym coś orzekamy w zdaniu, np. Chłopiec czyta. Chłopcy czytają.

W obu liczbach występują formy trzech osób. Każda z nich jest dostosowana do podmiotu, którym mogą być zaimki: ja lub my (osoba pierwsza), np. (ja) piszę, (my) piszemy; ty lub wy (osoba druga), np. ty (piszesz), (wy) piszecie; on, ona, ono lub oni (one) albo też odpowiedni rzeczownik (osoba trzecia), np. on pisze, uczeń pisze, oni piszą, uczniowie piszą.

Czasowniki polskie mają formy trzech czasów: teraźniejszego, przeszłego i przyszłego, np. piszę, pisałem, będę pisał.

Tylko dwie formy czasów mają czasowniki dokonane, tzn. takie, za pomocą których oznaczamy czynność zakończoną w przeszłości, lub mającą się zakończyć w przyszłości, np. przeczytałem, przeczytam.

Formy czasu teraźniejszego oznaczają czynność odbywającą się w chwili mówienia, np.

Co robisz?
Piszę wypracowanie.

Niekiedy używamy form czasu teraźniejszego dla oznaczenia czynności (lub stanu), która odbędzie się w niedalekiej przyszłości, np.

Zaraz wracam.
Za tydzień jadę na obóz harcerski.

Formy czasu przeszłego oznaczają czynność, która odbywała się lub odbyła w przeszłości, np. robiłem, zrobiłem. W czasie przeszłym występują formy rodzajów: męskiego, żeńskiego i nijakiego w l.poj. oraz męskoosobowego i niemęskoosobowego w liczbie mnogiej, np.

Liczba pojedyńcza
1.os. biegł -em, biegła -m
2.os. biegł -eś, biegła -ś
3.os. biegł, biegła, biegło (np. chłopiec, dziewczynka, dziecko)

Liczba mnoga
1.os. biegli -śmy, biegły -śmy
2. os. biegli -ście, biegły -ście
3. os. biegli (np. chłopcy, uczniowie), biegły (konie, dziewczynki, dzieci).

Końcówki form czasu przeszłego (-eś, -ś, -śmy) są ruchome.

Możemy na przykład powiedzieć:

Kiedy wracaliśmy z wycieczki, padał deszcz.

Kiedyśmy wracali z wycieczki, padał deszcz.

Wymienione końcówki pisze się łącznie, bez względu na to, po jakiej części mowy występują.

RELAKS ➢ ROZRYWKA ➢ HUMOR

WSZECHSTRONNY PISARZ MYŚLICIEL

23 maja mija 123 rocznica śmierci C.K. Norwida. Z tej okazji pragniemy podać kilka informacji o życiu i twórczości tego poety.

Norwid Cyprian, urodzony 24.09. 1821 r. w Laskowie-Głuchach (koło Warszawy); zmarł 23.05. 1883 r. w Paryżu. Był poetą, dramatopisarzem, prozaikiem. Uprawiał ponadto rzeźbę, malarstwo, rysunek i rytownictwo. Pochodził z rodziny szlacheckiej; matkę stracił w 1825 r., ojca - urzędnika sądownictwa i administracji w 1835 r. Lata szkolne i wczesną młodość spędził w Warszawie: 1831-37 uczył się w gimnazjum, którego nie ukończył, następnie w szkole malarskiej A. Kokulara i w pracowni J.K. Minasowicza. Od 1840 r. zamieszczał poezję w czasopismach. Wiersze te dokumentują silne poczucie związku z pokoleniem, które dorosło w kraju po klęsce powstania listopadowego. Norwid był autorem cyklu traktatów poetyckich: "Wigilia", "Niewola", "Psalmów-psalm", poetyckiego traktatu o sztuce "Promethidion", cyklu listów o emigracji.

Najświetniejszym i najoryginalniejszym zbiorem poetyckim było "Vade-mecum".

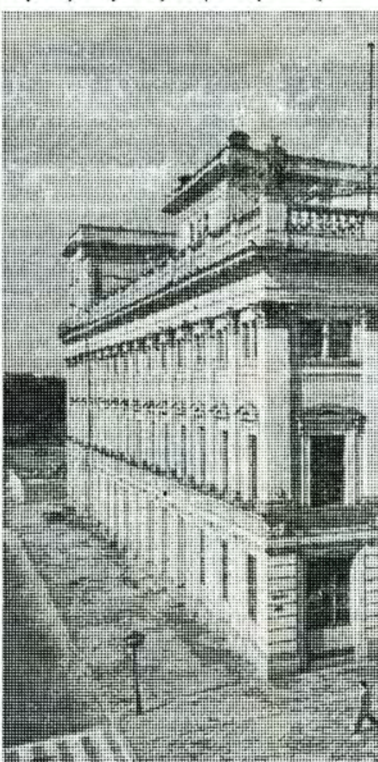
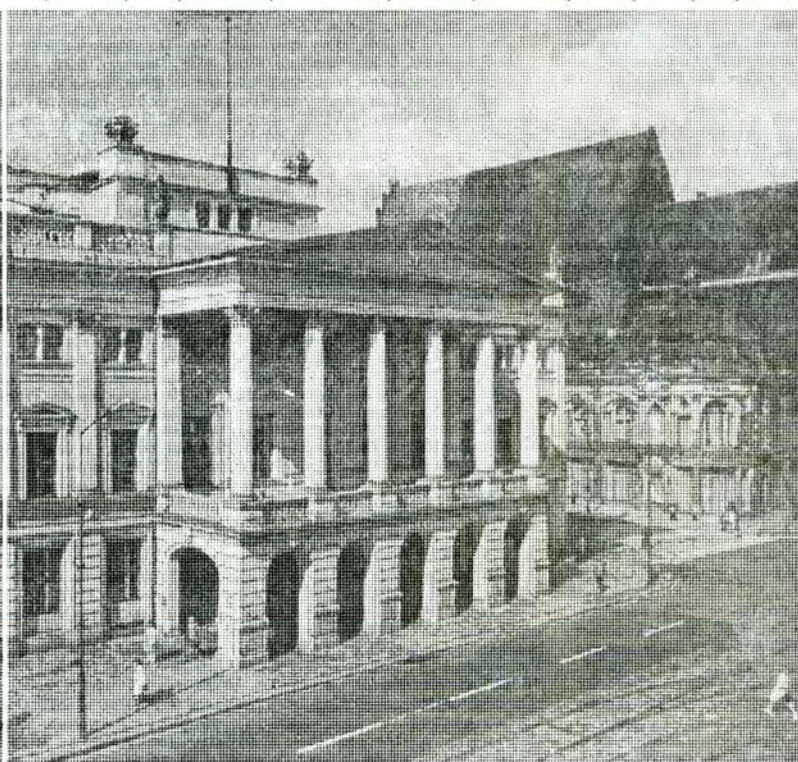
Norwid był jednym z najwszechstronniejszych polskich pisarzy i myślicieli. Rzeźbiarz i malarz, znawca muzyki, co wywarło znaczny wpływ na jego obrazowanie poetyckie, tłumacz, m.in. Dantego, Szekspira, Byrona. Obszerny dorobek literacki Norwida cechuje różnorodność form gatunkowych (publicystyka społeczna i polityczna, eseistyka filozoficzna, krytyka literacka).

Ośrodkiem zainteresowań Norwida był człowiek i rzeczywistość przez niego tworzona. W otaczającej rzeczywistości, od najdrobniejszych szczegółów po wielkie wydarzenia, poszukiwał sensu symbolicznego "treści niewidzialnej", wyższego planu, ale docierał także jej istoty przez wskazanie na wielostronne uwarunkowania człowieka.

Nieobecna do końca XIX w. w świadomości społecznej, od początku XX wieku twórczość Norwida, znalazła się w centrum zainteresowań kulturalnych. Spuściznę rękopiśmienną poety ocalił przed ostatecznym rozproszeniem jego "odkrywca", badacz i komentator, Z. Przesmycki.

Moja piosnka (II)
Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów Nieba...
Tęskno mi, Panie...
Do kraju tego, gdzie winą jest dużą
Popsować gniazdo na gruszy bocianie,
Bo wszystkim służą...
Tęskno mi, Panie...
Do kraju tego, gdzie pierwsze ukłony
Są - jak odwieczne Chrystusa wyznanie:
"Bądź pochwalony!"
Tęskno mi, Panie...
Tęskno mi jeszcze i do rzeczy innej,
Której już nie wiem, gdzie leży mieszkanie,
Równie niewinnej...
Tęskno mi, Panie...

MIASTA POLSKI

Wrocław. Teatr. Fot. Stefan Arczyński

PORTRET

Wielka przepaść dzieli zwykłego pacjenta od lekarza. Ile pokory jest w tych zgiętych postaciach w piżamach przechadzających się po szpitalnym korytarzu i ile pychy w białym fartuchu. Jak daleko odeszli niektórzy lekarze od swego powołania, które nakazywało im służyć cierpiącym, jak daleko odstąpili od zasady szacunku do drugiego człowieka - chorego i zgnębionego. W swej wszechwiedzy lekarz odbiera pacjentowi nawet prawo do własnego ciała. Ubezwłasnowolnia go, traktuje nie jak podmiot, a raczej przedmiot terapii.

Lekarze w walce ze śmiercią stali się bezwzględni wobec pacjentów. Być może taka ich postawa wynika z własnych obaw. Badania amerykańskie wykazały bowiem, że medycynę często wybierają ludzie, charakteryzujący się szczególnie wysokim poziomem lęku przed śmiercią. Wybór tej profesji jest dla nich próbą przełamania własnego strachu, albo szansą pokonania przeciwnika. W tej drugiej sytuacji, łóżko pacjenta zmienia się w ring bokserski, gdzie lekarz mocuje się ze śmiercią.

Człowiek ciężko chory bardzo często też nie znajduje oparcia we własnej rodzinie, nawet nie dlatego, że jej członkowie nie chcą mu pomóc, ale po prostu, nie wiedzą - jak. Między chorym a jego otoczeniem tworzy się bariera przemilczeń i wzajemnych obaw. "Nic się nie stało" - mówią jedni drugim nad łóżkiem człowieka, który odchodzi. Zdarza się jeszcze gorzej. Bliżsi i dalsi krewni izolują się od ciężko chorego. Badania psychologiczne wykazały, że ludzie bardziej "boją się" osób umierających i chętniej ich unikają, niż np. kalek, czy osób upośledzonych. Dzieje się tak dlatego, że współczesny świat nie akceptuje zjawiska umierania. Wizerunek nowoczesnego człowieka, to wysportowany superman i Jane Fonda. Oboje zdrowi i krzepcy. Jak wpisać w ten portret chorobę, cierpienie, starość?

Halina SZAJOR

WYCZYNY PRAWIE SPORTOWE

* Mohamed Newab krążył na rowerze po stadionie przez 100 godzin bez przerwy. Jadł , mył się, golił bezustannie pedałując.Po zejściu z roweru - przewrócił się i zasnął.

* Nawet klaskanie w ręce ma swoich rekordzistów. Dwaj uczniowie z Deerfield (USA), 12-letni Carlson i 14-letni Schreiber, klaskali bez przerwy 18 godzin. Jak obliczono, uderzyli oni w ręce przeciętnie 140 razy na minutę. Rekord ten pobiła jednak w 1981 r. Ashrita Furman z Jamajki. Klaskała nieprzerwanie przez 50 godzin i 17 minut.

* 19-letni student Oxfordu, Nikki Simlon ustanowił rekord świata w pisaniu na maszynie non stop. Pisał nieprzerwanie przez 62 godziny i 31 minut, bijąc poprzedni rekord w tej dziedzinie, ustanowiony przez pewną sekretarkę z Nowej Zelandii.

Rekordy obżarstwa

* Peter Loom z Hagi (Holandia) zjadł w ciągu 3 godzin 2 kg spaghetti, 12 kurczaków i 3 kg pieczeni wołowej.

* Alfred Rainbow z Sydney (Astralia) połknął w ciągu 24 godzin 322 ostrygi.

* Karol Erri z Reggio Emilia (Włochy) zjadł 10 m kiełbasy w czasie 117 minut.

* Anglik Cecil Barham zjadł w ciągu 2 minut 56 surowych jajek (bez skorupek).

* Irlandka Elisabeth Conolly zjadła za jednym posiedzeniem 40 par parówek.

* No i człowiek, który zjadł całego wołu. Wprawdzie w ciągu 42 dni, ale jednak. Wyczynu tego dokonał w 1880 r. Johann Ketzler z Monachium. Jak dotąd, nikt mu w tym nie dorównał.

Dziwne, ale prawdziwe

* Mehmed Ali Halici, Turek z Ankary, wyrecytował z pamięci w ciągu 6 godzin 6666 wersetów Koranu, zdobywając tytuł "tytana pamięci" na specjalnym konkursie, który odbył się w 1967 r. w stolicy Turcji.

* To podobno nic nadzwyczajnego. Pewien scytyjski wódz - jak zapewniał Dion z Prusy - znał na pamięć całą "Iliadę" i "Odyseję". Podobną pamięcią odznaczała się również Livia - pasierbica ces. Oktawiana, a senator Seneka recytował 2000 wierszy - i to nie tylko od początku, ale i od końca, a więc w porządku odwrotnym!

* Był podobno również Polak o fenomentalnej pamięci. W każdym razie zapewnia o tym znakomity ornitolog Chrostowski. W jednej ze swych książek wspomina o pewnym polskim emigrancie, który recytował z pamięci całą "Trylogię" Sienkiewicza.

NA WESOŁO

Matka do Jasia, który bawiąc się w sąsiednim pokoju z młodszą siostrą, stuka od pewnego czasu młotkiem:

\- Nie baw się młotkiem, bo przytłuczesz sobie palce!

\- Na pewno nie przytłukę!

\- A skąd wiesz?

\- Bo to Zosia trzyma gwóźdź!

***

Synek Kowalskich odrabia zadanie z geografii. W pewnej chwili pyta ojca:

\- Tato, gdzie leżą Bałkany?

\- Nie wiem. Spytaj mamę, to ona porządkuje szafy!

***

Pani Wiśniewska wyszła na spacer ze swoją pięcioletnia córeczką.

\- Mamusiu, kup mi czekoladę - prosi w pewnej chwili córka.

\- Nie nudź, córeczko, mam mało pieniędzy!

\- Kup mi tę czekoladę - nalega mała - odliczysz to potem z mojego posagu!

***

Wybierający się do szkoły Jasio pyta ojca:

\- Tato, czy dzisiaj jest piękny dzień?

\- Raczej nie. A dlaczego pytasz?

\- Bo pani od polskiego powiedziała:

" Pewnego pięknego dnia ja przez ciebie zwariuję".

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57, 44-63-75

Druk : Zakłady Graficzne
Grodno, ul.Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 2685
Nakład 9 733 egz.

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8
Indeks w Polsce 329258.
Prenumeratę przyjmują placówki Ruchu S.A.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
miesięczna - 500 rb.
I półrocze 1995r.- 3000 rb.
W Polsce na kwartał - 78 tys. zł.
(7 zł. 80 gr.)

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI